

Analiza poslovanja i financijskog stanja Kraš d.d. Zagreb, za 2018.godinu

Vidić Kasalo, Josipa

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zapprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zapprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:254904>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zapprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić
Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

JOSIPA VIDIĆ KASALO

ANALIZE POSLOVANJA I FINANCIJSKOG STANJA KRAŠ D.D.,
ZAGREB, ZA 2018. GODINU

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2020. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

ANALIZE POSLOVANJA I FINANCIJSKOG STANJA KRAŠ D.D.,
ZAGREB, ZA 2018. GODINU

Mentorica: Kristina Mićin, mr.sc.

Apsolventica: Josipa Vidić Kasalo

Naziv kolegija: Poslovna analiza

JMBAG studentice: 0082039413

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT	1
1. UVOD	2
1.1. Definicija problema	2
1.2. Cilj rada	2
1.3. Metode rada	2
1.4. Struktura rada	2
2. TEORIJSKE POSTAVKE FINACIJSKE ANALIZE POSLOVANJA PODUZEĆA	4
2.1. Temeljni financijski izvještaji	4
2.2. Standardi financijskog izvješćivanja	5
2.3. Struktura temeljnih financijskih izvještaja	6
2.3.1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)	7
2.3.2. Račun dobiti i gubitka	8
2.3.3. Izvještaj o novčanim tokovima	9
2.3.4. Izvještaj o promjenama kapitala	10
2.3.5. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	11
2.3.6. Bilješke uz financijske izvještaje	12
3. PROCES ANALIZE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA DRUŠTVA	13
3.1. Određenje i važnost analize financijskih izvještaja	13
3.2. Vertikalna analiza financijskih izvještaja društva	14
3.3. Horizontalna analiza financijskih izvještaja društva	14
3.4. Analiza financijskih izvještaja pomoću pokazatelja	14
3.4.1. Pokazatelji likvidnosti	15
3.4.2. Pokazatelji zaduženosti	16

3.4.3. Pokazatelji aktivnosti	18
3.4.4. Pokazatelji ekonomičnosti	19
3.4.5. Pokazatelji profitabilnosti	20
3.4.6. Pokazatelji investiranja	22
3.4.7. Sustavni pokazatelji	23
3.4.8. Zbirni pokazatelji	23
4. ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA KRAŠ d.d.	25
4.1. Povijest Kraša d.d.	26
4.2. Misija i vizija Kraša d.d.	26
4.3. Poslovanje poduzeća Kraš d.d.	27
4.4. Analiza financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d.	28
4.4.1. Horizontalna i vertikalna analiza poduzeća Kraš d.d.	28
4.4.2. Analiza poduzeća Kraš d.d. pomoću financijskih pokazatelja	33
5. KRETANJE DIONICE TVRTKE KRAŠ d.d. NA TRŽIŠTU KAPITALA U POSLJEDNJE DVIJE GODINE	42
6. ZAKLJUČAK	47
7. IZJAVA	49
8. LITERATURA	50
9. ŽIVOTOPIS	52

SAŽETAK

Financijski izvještaji su poslovni dokumenti kojima poduzeće daje informacije osobama i organizacijama izvan poduzeća i korisnicima unutar poduzeća. Temeljni financijski izvještaji su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni glavnice, te bilješke uz financijske izvještaje. Analiza financijskih izvještaja je proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje. Zadatak analize financijskih izvještaja je da prepozna dobre osobine poduzeća, ali i njegove slabosti. Financijska analiza obuhvaća analizu bilance i računa dobiti i gubitka. Horizontalna analiza omogućuje uspoređivanje podataka kroz dulje vremensko razdoblje da si se otkrile tendencije i dinamika promjene pojedinih pozicija financijskih izvještaja. Vertikalna analiza služi za uspoređivanje podataka financijskih izvještaja u jednoj godini.

Analiza putem pokazatelja jedna je od najčešće korištenih financijskih analiza. Postoji šest skupina a to su: pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja. Na temelju poduzeća Kraš d.d. napravljene su horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka u razdoblju od 2016. do 2018. godine, te analiza šest skupina pokazatelja.

KLJUČNE RIJEČI: financijski izvještaji, analiza financijskih izvještaja, horizontalna analiza, vertikalna analiza, analiza putem pokazatelja

ABSTRACT

Financial reports are business documents which companies use to provide information to people and organizations outside the company and to users inside the company. Basic financial reports are balance sheet, profit and loss statement, cash flow statement, statement of changes in equity and notes to financial statements. Analysis of financial statements is the process of applying various analytical tools and techniques by which the financial statements are converted into usable information relevant for management. The task of analyzing financial statements is to recognize good features of the company, but also its weaknesses. The financial analysis includes the analysis of the balance sheet and the profit and loss statement. Horizontal analysis allows comparing data over a longer period of time to detect tendencies and dynamics of changing individual positions of financial reports. Vertical analysis is used to compare financial reports data in one year. Indicator analysis is one of the most frequently used financial analysis. There are six groups of indicators, which are: indicators of liquidity, indebtedness, activity, economy, profitability and investment. Based on company Kraš d.d. were made horizontal and vertical analysis, balance sheet and profit and loss statement analysis in the period between 2016 to 2018 and analysis of six groups of indicators.

KEY WORDS: financial statements, analysis of financial statements, horizontal analysis, vertical analysis, indicator analysis

1. UVOD

1.1. Definicija problema

Industrija slastica ili konditorska industrija, jedna je od grana prehrambene industrije, te ima sve značajniju ulogu u gospodarstvu pojedine zemlje, pa tako i u Hrvatskoj. Vodeće društvo u ovoj industrijskoj grani je Kraš d.d., te ćemo se u ovom radu osvrnuti na osnovne značajke, povijest i probleme u poslovanju društva Kraš d.d., te ćemo u nastavku rada napraviti analizu financijskog poslovanja poduzeća Kraš d.d.

1.2. Cilj rada

Cilj ovog završnog rada je proširiti spoznaje i saznanja o temeljnim financijskim izvještajima, vrstama financijski izvještaja, te značenju i postupku analize financijskih izvještaja i na temelju njih analizirati i napraviti analizu poduzeća Kraš d.d.

1.3. Metode rada

U radu će se koristiti metoda analize i sinteze kako bi se upoznali sa poslovanjem poduzeća Kraš d.d., te kako bi se analizirali podaci unutar financijskih izvještaja. Također se koriste dvije najopćenitije metode zaključivanja, metoda indukcije i dedukcije kako bi se dobili odgovori na postavljene hipoteze, te da bi iste potvrdili ili odbacili temeljem istraživanja. Isto tako se koristila i metoda komparacije u kojoj se traže sličnosti ili razlike između dviju ili više pojmova, činjenica, predmeta ili usporedba.

1.4. Struktura rada

Ovaj rad će se sastojati od tri dijela. U prvom dijelu rada govori se o temeljnim financijskim izvještajima, objašnjava se što su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni glavnice (kapitala) i bilješke uz financijske izvještaje. Također se definira pojam i značenje analize financijskih izvještaja, te se definira značenje horizontalne i vertikalne analize, kao i skupina pokazatelja.

Drugi dio obuhvaća postupak izrade horizontalne i vertikalne analize, te analize pomoću pokazatelja na temelju bilance i računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d..

U trećem, empirijskom dijelu će se iznijeti karakteristike poduzeća „Kraš“ kroz povijest do danas, njegova vizija i misija, također će se prezentirati financijski rezultati poslovanja poduzeća, te će biti napravljena financijska analiza pokazatelja poslovanja na temelju financijskih izvještaja poduzeća.

2. TEORIJSKE POSTAVKE FINANCIJSKE ANALIZE POSLOVANJA PODUZEĆA

Financijska analiza (engl. financial analysis, njem. Finanzanalyse) je značajno područje poslovne analize. Osnovni su mu ciljevi:

- tumačenje financijskih informacija,
- korištenje usporednih podataka i
- analiza financijskih tržišta

Tumačenje financijskih informacija odnosi se pretežito na ocjenu i tumačenje financijskih izvještaja i drugih financijskih podataka o poduzeću. Korištenje usporednih podataka omogućuje komparativnu financijsku analizu; najčešće se rabe usporedni podaci poduzeća iste djelatnosti, najjačih konkurenata i djelatnosti kao cjeline. Analiza financijskih tržišta obuhvaća istraživanje međuzavisnosti cijena dionica poduzeća, njegovih konkurenata i trendova na tržištu dionica.

U nastavku rada, na primjeru trgovačkog društva Kraš d.d. i njegove dionice KRAS-R-A prikazati ćemo financijsku analizu poslovanja na temelju prethodnih godina, i to za razdoblje od 2016. do 2018. godine.

U nastavku ovog poglavlja posebnu pažnju ćemo dati teorijskoj analizi financijskih izvještaja, te ćemo na kraju rada dati osnovne postavke horizontalne i vertikalne analize, te analizirati poslovanje pomoću dobivenih pokazatelja.

2.1. Temeljni financijski izvještaji

Svako poduzeće dužno je sastavljati financijske izvještaje, a njihova osnovna svrha je informiranje krajnjih korisnika o:

- financijskom položaju poduzeća,
- profitabilnosti poduzeća,
- novčanim tokovima društva.

Na temelju navedenog, možemo zaključiti, kako su financijski izvještaju temelj donošenja poslovnih odluka, te informacije u njima moraju biti točne.

„Svrha financijskih izvještaja je, da pružaju informacije o:

- imovini,
- obvezama,
- kapitalu,
- prihodima i rashodima,
- pozajmicama,
- tokovima novca.

Oni obuhvaćaju:

- bilancu,
- sveukupnu dobit,
- izvještaj o promjenama kapitala,
- izvještaj o novčanim tokovima,
- bilješke uz financijske izvještaje.“¹

„Financijski izvještaji moraju realno prikazati financijski položaj i uspješnost društva te novčane tokove u skladu s definicijama i kriterijima priznavanja imovine, obveza, prihoda i rashoda.“²

Kako bi ostvarili svoju svrhu, financijske izvještaju karakteriziramo tako da oni moraju dati prave informacije korisnicima za donošenje odluka o investiranju, kreditiranju i sl., moraju pomoći pri izradi raznih procjena vrijednosti, te dati ostale relevantne informacije o drugim važnim resursima društva.

2.2. Standardi financijskog izvješćivanja

Temeljem Zakona u članku 16., stavku 1. definira HSFI-je kao „računovodstvena načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja...“.

¹ Alexander i Nobes, 2010, 94

² Broz Tominac, i dr., 2015, 72

Sukladno navedenom, svi pravni subjekti dužni su predavati financijska izvješća, koja moraju biti u skladu sa važećim pravilima i zakonima.

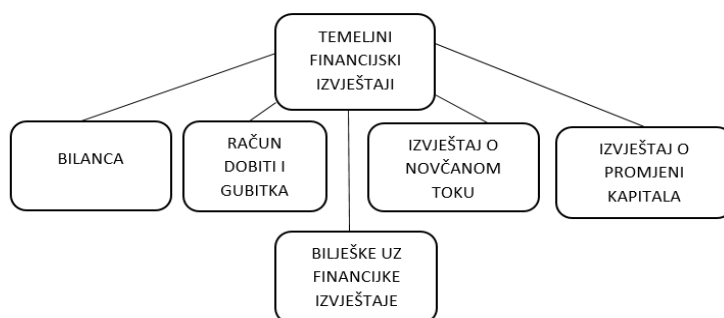
Financijski izvještaji proizvod su računovodstva, a namjenjeni su unutarnjim i vanjskim korisnicima. Među korisnicima financijskih izvještaja nalaze se sadašnji i potencijalni ulagači, zaposlenici, dobavljači, ostali vjerovnici, kupci, vlade i njihove agencije, te javnost. Oni se koriste financijskim izvještajima kako bi zadovoljili svoje različite potrebe za informacijama. Osnovni zadatak računovodstva jest prikupljanje i obrada podataka financijske prirode te prezentiranje dobivenih informacija zainteresiranim korisnicima.

Prema gore navedenom zakonu, mali poduzetnici nisu obavezni sastavljati izvještaj o novčanom toku, te izvještaj o promjeni kapitala, a sastavljaju i skraćene financijske izvještaje. Veliki poduzetnici dužni su sastaviti i godišnje izvještaje. Veliki i srednje veliki poduzetnici koji su organizirani kao dionička društva obavezni su jednom godišnje javno objaviti financijske izvještaje i mišljenje revizora.

2.3. Struktura temeljnih financijskih izvještaja

U nastavku rada, obradit ćemo i dati strukturu temeljnih financijskih izvještaja.

Slika 1. Temeljni financijski izvještaji

Izvor: izrada autora prema Belak V., Vudrić N., *Osnove suvremenog računovodstva, Temeljni financijski izvještaji*

2.3.1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)

„Bilanca (Izvještaj o financijskom položaju) je prikaz stanja imovine i obveza poduzeća na određeni dan. Prva bilanca se izrađuje prilikom osnivanja poduzeća i ona se naziva početnom bilancom. U njoj se vidi koliki je osnivački kapital i kojom je vrstom imovine uplaćen.“³

Tablica 1. Prikaz skraćene bilance

AKTIVA	PASIVA
A. Potraživanja za upisani, a neplaćeni kapital	A. Kapitali i reserve
B. Dugotrajna imovina	Upisani kapital
Nematerijalna imovina	Premija za emitirane dionice
Materijalna imovina	Revalorizacijska rezerva
Financijska imovina	Rezerva
Potraživanja	Zadržani dobit ili preneseni gubitak
	Dobit ili gubitak tekuće godine
C. Kratkotrajna imovina	B. Dugoročna rezerviranja
Zalihe	C. Dugoročne obveze
Potraživanja	D. Kratkoročne obveze
Financijska imovina	E. Odgođeno plaćanje troškova i prihoda budućeg razdoblja
Novac u banci i blagajni	F. Ukupna pasiva
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	G. Izvanbilančni zapisi
E. Gubitak iznad visine kapitala	
F. Ukupno aktiva	
G. Izvanbilančni zapisi	

Izvor: izrada autora prema Vidučić Lj., Šimić Šarić M., *Financijski menadžment*

„Bilanca poduzeća se sastoji od dvije strane koje uvijek moraju biti u ravnoteži. Na lijevoj strani je aktiva, a na desnoj pasiva. Aktiva predstavlja sve oblike imovine poduzeća, dok se u pasivi nalaze svi izvori imovine koja se nalazi u aktivi. U Hrvatskoj je propisana shema po kojoj se razvrstavaju aktiva i pasiva. Aktiva je razvrstana prema načelu rastuće likvidnosti, a pasiva prema načelu rastuće dospelosti.“⁴

Imovina tvrtke je prikazana kao kratkotrajna imovina (bruto radni kapital, kratkotrajna imovina), te dugoročna, stalna imovina (tablica 1.)

Kratkotrajna imovina je ona imovina za koju se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u vremenu kraćem od godinu dana. Ona stalno mijena oblik od novca za

³ Bolfek, Stanić, Tokić, Struktura bilance kao pokazatelj lošeg poslovanja

⁴ Vidučić Lj., Pepur, Šimić M., *Financijski menadžment*, 2015., 425

nabavku sirovina za proizvodnju, zatim do sirovina za proizvodnju u poluproizvode i proizvode. Oni se daljnjom prodajom pretvaraju u potraživanja, a potraživanja se transformiraju u novac. To je proces koji se stalno ponavlja.

„Dugotrajna imovina predstavlja onu imovinu koja se pretvara u novačani oblik u razdoblju duljem od godine dana. Nabavljena je da bi služila u proizvodnom procesu tvrtke kroz duže razdoblje. Ona se u pravilu postupno amortizira i zadržava svoj pojavni oblik tijekom čitavog korisnog vijeka uporabe. Dugotrajna imovina je onaj dio imovine koji ima metrijalni, fizički oblik. To su prirodna bogatstva (zemljište, šume), zgrada, oprema, postrojenja, transportna sredstva, namještaj, krupni alat i sl.“⁵

Kapital je vlastiti uzvor financiranja imovine i izračunava se kao ostatak imovine poduzetnika nakon odbitka svih njegovih obveza. Kapital se sastoji od upisanog kapitala, kapitalnih rezervi, revalorizacijskih rezervi, rezervi iz dobiti, zadržane dobiti ili prenesenog gubitka, te dobiti ili gubitka tekuće godine.

Obveza je sadašnja obveza poduzetnika porizašla iz prošlih događaja i za čije se podmirenje očekuje odljev resursa. Obveze se, prema rokovima dospijeća dijele na dugoročne i kratkoročne. Dugoročne obveze su uglavnom obveze prema kreditnim institucijama i dospjevaju na naplatu u roku koji je duži od jedne godine. Kratkoročne obveze su sve one obveze koje poduzetnik mora podmiriti u roku kraćem od godine dana.

U ove obveze se ubrajaju obveze prema dobavljačima, obveza prema zaposlenima, obveza za poreze i doprinose, obveza za kratkoročne pozajmice i druge kratkoročne obveze.

2.3.2. Račun dobiti i gubitka

„Račun dobiti i gubitka prikaz je prihoda, rashoda i financijskog rezultata u određenom vremenskom razdoblju. Pokazuje profitabilnost poslovanja tvrtke tijekom nekog vremenskog razdoblja. Uspješnost poslovanja obično se definira kao sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva.“⁶ „Ciljevi poslovanja mogu biti različiti, a to znači da i

⁵ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L., Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, 2008., 54

⁶ Ibidem

uspješnost poslovanja ovisi o postavljenim kriterijima i definiranim ciljevima. Najčešći cilj koji se ističe je profitabilnost poslovanja. Za razliku od bilance koja prikazuje financijski položaj poduzeća u određenom vremenskom razdoblju, račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnost poduzeća u određenom razdoblju.⁷ Osnovni elementi tog izvještaja jesu prihodi i rashodi i njihova razlika dobiti ili gubitak. Prema tome, račun dobiti i gubitka je financijski izvještaj koji prikazuje koliko je prihoda i rashoda ostvareno u određenom vremenu te kolika je ostvarena dobit (gubitak).

Slika 2. Skraćeni prikaz računa dobiti i gubitka

Izvor: izrada autora

Prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, i to onog dijela koji će poslije utjecati na promjenu u povećanju kapitala. Najčešći prihodi vezani su uz realizaciju poslovnih učinaka tj. proizvoda i usluga.

Rashodi čine negativnu komponentu financijskog rezultata. Nastaju kao posljedica trošenja odnosno smanjenja imovine ili povećanja obaveza. Dok prihoda povećavanju kapital, oni utječu na smanjenje kapitala društva.

2.3.3. Izvještaj o novčanim tokovima

„Izvještaj o novčanim tokovima odnosi se na priljev i odljev novca i novčanih ekvivalenata tijekom obračunskog razdoblja, pri čemu novac obuhvaća novac u banci i blagajni te depozite po viđenju.“⁸

Kako bi ih razlikovali, potrebno ih je podijeliti na:

- novčane tokove iz poslovnih aktivnosti,

⁷ Žager K., i Žager L., 1999,50

⁸ Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, 2015.

- novčane tokove iz investicijskih aktivnosti,
- novčane tokove iz financijskih aktivnosti.

Poslovne aktivnosti su one aktivnosti koje su usmjerene na proizvodnju i prodaju proizvoda i roba, te pružanje usluga. Poslovne aktivnosti uključuju sljedeće novčane tokove: primitak od prodaje robe i pružanje usluga, naknade, provizije i druge prihode, izdatak za plaćanje dobavljačima za isporučenu robu i usluge, izdatke za plaće radnicima i druge troškove, izdatke za plaćanje poreza na dobit, primitke od povrata više plaćenog iznosa, te druge izdatke i primitke po ugovorima iz poslovnih i trgovačkih djelatnosti.

„Investicijske aktivnosti su stjecanje i otuđivanje (prodaja) dugotrajne imovine i drugih ulaganja, kao što su ulaganje u vrijednosne papire, odobravanje zajmova, te naplata glavnice danih zajmova.“⁹

Financijske aktivnosti obuhvaćaju primitke i izdatke temeljem primjenjenih dugoročnih i kratkoročnih kredita, te primitke od emisije vlasničkih vrijednosnih papira (povećanje kapitala)

2.3.4. Izvještaj o promjenama kapitala

„Izvještaj o promjenama kapitala pruža informacije o strukturi kapitala društva, uključujući i promjene na svim komponentama vlastitog kapitala na kraju izvještajnog razdoblja, a u odnosu na početak razdoblja.“¹⁰

Osnovni elementi izvještaja o promjenama kapitala su uloženi kapital, zarađeni kapital, neke direktne promjene vezane uz kapital, ispravak vrijednosti imovine – materijalne i nematerijalne, obveze vezane za poreze, promjene računovodstvenih politika, tečajne razlike i dr.

⁹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L., Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, 2008.,83

¹⁰ Broz Tominac, i dr., 2015, 72

2.3.5. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Zakonom o računovodstvu propisano je da financijske izvještaje čini i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti. Ostala sveobuhvatna dobit pruža informacije o mogućim prihodima i rashodima koji se nalaze izvan utjecaja menadžmenta. Oni su rezultat položaja i ekonomskih uvjeta poslovanja društva, a najčešće se u pravilu radi o:

- dobitima i gubicima od tečajnih razlika na inozemnim ulaganjima,
- nerealiziranim dobitima i gubicima na financijskoj imovini,
- promjenama revalorizacijskih rezervi,
- efektima od zaštite na derivatnim instrumentima.

„Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti prikazuje se kao dva odvojena izvještaja:

- račun dobiti i gubitka uz raščlanjivanje troškova po prirodnim vrstama i rashoda po funkciji,
- ostala sveobuhvatna dobit, koju sastavljaju društva kod kojih se javljaju pozicije sveobuhvatne dobiti.“¹¹

¹⁰ Bakran, Gulin, Milčić, 2014,14

¹¹ Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, 2015.(NN78/15)

2.3.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje sadrže dodatne i dopunske informacije koje nisu prezentirane u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o novčanom toku, te izvještaju o promjeni kapitala.

Financijski izvještaji regulirani su Međunarodnim računovodstvenim standardima 1, te se sukladno njima, uz financijske izvještaje prilažu i bilješke, koje pobliže opisuju pojedine promjene u navedenim izvještajima, na način da ukazuju na usklađenost sa MSFI-jevima, promjenu računovodstvene politike, dospijeće nepredviđenih obveza, neke nefinancijske informacije koje su bitne kako bi se financijski izvještaji lakše razumjeli, te ciljeve i politike društva koje su povezane sa upravljanjem rizivima.

„Ostali podaci koji bi se trebali iznijeti u bilješkama uključuju podatke o dugoročnim zajmovima, uvjete leasinga, planovi emisije dionica i dr. O podacima koji će biti prezentirani u bilješkama, a time i potpunosti bilješki, njihovoj točnosti i razumljivosti odlučuje direktor.“¹²

¹² Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., Financijski menadžment IX., 2015, 434

3. PROCES ANALIZE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA DRUŠTVA

Dakle, u nastavku rada, dat ćemo kratak osvrt na teorijski dio vezan za analizu financijskih izvještaja, koju je moguće napraviti raznim metodama, a najpopularnije su:

- horizontalna analiza i
- vertikalna analiza.

3.1. Određenje i važnost analize financijskih izvještaja

U svrhu izrade što kvalitetnije analize financijskih izvještaja, potrebno je napraviti i prihvatiti tri komponente, odnosno aktivnosti, koje određuju razvoj FI, i to:

- upravljanje financijama,
- upravljanje računovodstvom, i
- računovodstvo financija.

Dobro napravljena financijska analiza, omogućuje vlasnicima, kreditorima i svim drugim poslovnim činiteljima unutar gospodarstva uvid u kvalitetu poslovanja društva i njegovo ostvarenje dobiti ili gubitka, odnosno o poslovnom rezultatu društva.

U svakom slučaju, analiza financijskih izvještaja oslanja se na podatke koje društvo prikazuje unutar financijskih izvještaja, a tu pak može doći nehotice ili namjerno do prikaza pogrešnih podataka, koje mogu dati krivu ili iskrivljenu sliku o poslovnim rezultatima društva, odnosno o poslovnim aktivnostima društva.

„Uobičajeni postupci i tehnike koje se koriste prilikom analize FI-ja su:

- komparativni financijski izvještaji,
- strukturni financijski izvještaji,
- trendovi kretanja performanse,
- analiza pomoću pokazatelja,
- specijalizirane analize.“¹³

¹³ Bakran, Gulin i Milčić, 2014, 14

3.2. Vertikalna analiza financijskih izvještaja društva

„Vertikalna analiza služi za uspoređivanje podataka financijskih izvještaja u jednoj godini. Kod ove analize pozicija bilance aktive i pasive izjednačavaju se sa 100 te se promatra struktura njihovih pozicija koje se izražavaju u postotku.“¹⁴ Isto tako u analizi računa dobiti i gubitka ukupne prihode izjednačavamo sa 100, a ostalim pozicijama dodjeljujemo koeficijente ovisno u kojem postotku sudjeluju u ukupnom prihodu. Strukturni financijski izvještaji vrlo su korisni kod uspoređivanja s konkurentima te za uspoređivanje podataka jednog poduzeća u uvjetima inflacije.

3.3. Horizontalna analiza financijskih izvještaja društva

Horizontalna analiza koristi se za praćenje stope rasta pojedinih pozicija financijskih izvještaja. Temeljem tih promjena prati se i uspješnost i sigurnost poslovanja poduzeća. Predmet horizontalne analize jesu bilančne pozicije i pozicije iz računa dobiti i gubitka temeljene najčešće na baznom indeksu. Kako bi se mogla uočiti tendencija kretanja promjena potrebno je za promatranje uzeti duže vremensko razdoblje, minimalno 4 do 5 godina. U horizontalnoj analizi pozicija u baznoj godini označava se indeksom 100, a pozicije u ostalim godinama uspoređuju se s baznom i dodjeljuje im se odgovarajući indeks.

U ovoj analizi jedini problem mogu stvoriti promjene u politici bilanciranja, promjene obračunskih sustava kod izrade financijskih izvještaja ili eventualna inflacija. Tada se prvo te stavke moraju uskladiti kako bi cijela analiza uopće imala smisla.

3.4. Analiza financijskih izvještaja pomoću pokazatelja

Analiza putem pokazatelja jedna je od najčešćih korištenih analiza financijskih izvještaja. Ona predstavlja prvu fazu financijske analize, pokazuje povezanost između računa u financijskim izvještajima te omogućuje vrednovanje financijskog stanja i poslovanja tvrtke.

¹⁴ Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, K., Žager, L., Analiza financijskih izvještaja, 2008, 230.

Da bi smo dobili financijske pokazatelje, trebamo jednu ekonomsku veličinu staviti u odnos s drugom ekonomskom veličinom. Pritom moramo u odnos stavljati veličine koje su se dobile na određen dan ili su rezultat poslovanja u određenom razdoblju. Dobiveni rezultati se koriste da bi se na temelju njih mogli praviti planovi i donositi odluke o budućem poslovanju.+

U nastavku rada dati ćemo kratak osvrt na sljedeće:

- skupine pokazatelja,
- sustavni pokazatelji,
- zbirni pokazatelji.

3.4.1. Pokazatelji likvidnosti

Likvidnost (eng. solvency, liquidity) je svojstvo imovine ili njezinih pojedinih dijelova da se mogu pretvoriti u gotovinu dostatnu za pokriće preuzetih obveza. Likvidnost je uz rentabilnost jedno od osnovnih načela privređivanja poduzeća u robno-novčanoj privredi. Poduzeća u svom poslovanju teže očuvanju likvidnosti, tj. sposobnosti da pravovremeno podmiruje svoje obveze.

Pokazatelj likvidnosti uspoređuje kratkoročne obveze s kratkoročnim ili tekućim izvorima dostupnim za podmirenje kratkoročnih obveza.

Najučestaliji pokazatelji likvidnosti su:

1. koeficijent tekuće likvidnosti,
2. koeficijent ubrzane likvidnosti,
3. koeficijent trenutne likvidnosti,
4. koeficijent financijske stabilnosti,

$$\text{Koeficijent tekuće likvidnosti} = \frac{\text{Kratkotrajna imovina}}{\text{Kratkoročne obveze}}$$

Smatra se kako koeficijent tekuće likvidnosti manji od 2 implicira mogućnost da poduzeće ostane bez sredstava za podmirenje kratkoročnih obveza.

$$\text{Koeficijent ubrzane likvidnosti} = \frac{\text{Kratkotrajna imovina} - \text{zalihe}}{\text{Kratkoročne obveze}}$$

Ovaj pokazatelj govori o tome ima li poduzeće dovoljno kratkoročnih sredstava da podmiri dospjele obveze, a da pri tome ne prodaje zalihe. Kao i kod koeficijenta tekuće likvidnosti, poželjna vrijednost ovog pokazatelja je ona koja ne odstupa značajno od industrijskog prosjeka. Ukoliko industrijski prosjek nije poznat, tada je poželjan iznos minimalne vrijednosti pokazatelja 1.

$$\text{Koeficijent trenutne likvidnosti} = \frac{\text{Novac}}{\text{Kratkoročne obveze}}$$

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje kolika je pokrivenost kratkoročnih obveza likvidnom kratkotrajnom imovinom, odnosno novčanim sredstvima. Smatra se da ovaj koeficijent nebi trebao biti manji od 0,5.

$$\text{Koeficijent financijske stabilnosti} = \frac{\text{Dugotrajna imovina}}{\text{Dugoročne obveze} + \text{kapital}}$$

Koeficijent financijske stabilnosti definiran na sljedeći način treba biti manji od 1 jer se iz dijela dugoročnih izvora mora financirati kratkotrajna imovina. Ako je veći od 1 znači da je dugotrajna imovina financirana iz kratkoročnih obveza tj. da postoji deficit radnog kapitala.

3.4.2. Pokazatelji zaduženosti

„Ovi pokazatelji pružaju informacije o strukturi kapitala društva na datum bilance. Sukladno tome, bilanca, i to pasiva bilance, temeljni je financijski izvještaj koji predstavlja polazište za ocjenu zaduženosti društva. Međutim, od navedenih koeficijenata treba izdvojiti koeficijent financiranja poznat još i kao financijska poluga. Ukoliko je manji od jedan, to znači da poduzeće više koristi vlastite izvore financiranja. Analizom

pomoću pokazatelja zaduženosti mogu se dobiti informacije o stupnju zaduženosti, no ne i o kvaliteti posuđenih izvora financiranja, zbog čega u analizu treba uključiti i druge faktore, poput pokazatelja profitabilnosti.¹⁵

$$\text{Koeficijent zaduženosti} = \frac{\text{Ukupne obveze}}{\text{Ukupna imovina}}$$

„Koeficijent zaduženosti (eng. debt ratio, leverage ratio, indebtedness coefficient) pokazuje do koje mjere poduzeće koristi zaduživanje kao oblik financiranja, odnosno koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Što je veći odnos duga i imovine, veći je financijski rizik, a što je manji, niži je financijski rizik. U pravilu bi vrijednost koeficijenta zaduženosti trebala biti 50% ili manja.“¹⁶

$$\text{Koeficijent vlastitog financiranja} = \frac{\text{Glavnica}}{\text{Ukupna imovina}}$$

Koeficijent vlastitog financiranja govori koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala (glavnice) a njegova vrijednost bi trebala bit veća od 0,5.

$$\text{Koeficijent financiranja} = \frac{\text{Ukupne obveze}}{\text{Glavnica}}$$

$$\text{Faktor zaduženosti} = \frac{\text{Ukupne obveze}}{\text{Zadržana dobit ili gubitak+amortizacija}}$$

Faktor zaduženost uvjetno odražava broj godina potrebnih za pokriće postojećih obveza ako se poslovanje nastavi s jednakim pozitivnim rezultatom; granična mjera je 5 godina što znači da je poduzeće kojem treba duže od 5 godina da iz dobiti nakon oporezivanja i amortizacije pokrije svoje obeze prekomjerno zaduženo.

¹⁵ Dečman, Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti, 2012,450

¹⁶ Ibidem

3.4.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti mjere učinkovitost korištenja vlastitih resursa te brzinu kojom imovina cirkulira u poslovnom procesu. Zato se pokazatelji aktivnosti često nazivaju odnosi efikasnosti, odnosi obrtaja ili koeficijent obrtaja, koji se računaju iz odnosa prihoda i prosječnih stanja imovine. Ako je poznat koeficijent obrtaja, tada je moguće izračunati i prosječne dane vezivanja sredstava tj. prosječno trajanje obrtaja. Najčešći pokazatelji aktivnosti su koeficijent obrtaja ukupne imovine, koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine, koeficijent obrtaja potraživanja i trajanje naplate potraživanja.

$$\text{Koeficijent obrta ukupne imovine} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Ukupna imovina}}$$

„Koeficijent obrta ukupne imovine govori koliko puta se ukupna imovina tvrtke obrne u tijeku jedne godine, odnosno koliko tvrtka uspješno koristi imovinu s ciljem stvaranja prihoda. Ovo je jedan od najčešće korištenih pokazatelja aktivnosti koji izražava veličinu imovine potrebne za obavljanje stanovite razine prodaje ili, obrnuto, kune iz prodaje koje donosi svaka kuna imovine.“¹⁷

$$\text{Koeficijent obrta dugotrajne imovine} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Dugotrajna imovina}}$$

„Obrt dugotrajne imovine predstavlja omjer ukupnih prihoda i fiksne imovine a pokazuje koliko uspješno tvrtka koristi dugotrajnu imovinu s ciljem stvaranja prihoda. Općenito je poželjno postići što veću vrijednost pokazatelja jer to znači da je manje novca potrebnog za stvaranje prihoda vezano u fiksnoj imovini. Opadajući pokazatelj može biti indikator preinvestiranja u postrojenja, opremu ili neku drugu stalnu imovinu.“¹⁸

¹⁷ Vukičević, M.: *Financije poduzeća*, Golden Marketing – Tehnička knjiga., Zagreb, 2006., str. 79

¹⁸ Ibidem

$$\text{Koeficijent obrta kratkotrajne imovine} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Kratkotrajna imovina}}$$

„Koeficijent obrta kratkotrajne imovine govori koliko puta se kratkotrajna imovina tvrtke obrne u tijeku jedne godine, odnosno on mjeri relativnu efikasnost kojom poduzeće rabi kratkotrajnu imovinu za stvaranje prihoda.“¹⁹

3.4.4. Pokazatelji ekonomičnosti

„Pokazatelji ekonomičnosti izračunavaju se na temelju računa dobiti i gubitka. Mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Ukoliko je vrijednost pokazatelja rentabilnosti manja od 1, to znači da poduzeće posluje s gubitkom.“²⁰

$$\text{Ekonomičnost ukupnog poslovanja} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Ukupni rashodi}}$$

$$\text{Ekonomičnost poslovnih aktivnosti} = \frac{\text{Prihod od poslovne aktivnosti}}{\text{rashod od poslovne aktivnosti}}$$

$$\text{Ekonomičnost financiranja} = \frac{\text{Financijski prihod}}{\text{Financijski rashod}}$$

Općenito pravilo za vrijednost pokazatelja ekonomičnosti podrazumijeva da je bolje da koeficijent ekonomičnosti bude što je moguće veći broj.

¹⁹ Ibidem

²⁰ Ibidem

Osim navedenih, preporučuje se računanje i parcijalnih pokazatelja ekonomičnosti kako bi se utvrdio utjecaj parcijalnih ekonomičnosti na ukupnu ekonomičnost poslovanja.

3.4.5. Pokazatelji profitabilnosti

Analizu profitabilnosti poslovanja poduzeća opravdano se svrstava u najvažnije dijelove financijske analize. Pokazatelji profitabilnosti su odnosi koji povezuju profit s prihodima iz prodaje i investicijama, a ukupno promatrani pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja poduzeća.

Najčešće korišteni pokazatelji profitabilnosti su:

1. neto marža profita
2. stopa povrata imovine
3. stopa povrata glavnice
4. bruto rentabilnost imovine = (dobit prije poreza + kamate)/ukupna imovina
5. rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice) = neto dobit /vlastiti kapital

$$\text{Neto marža profita} = \frac{\text{Neto dobit}}{\text{Ukupni prihod}}$$

Neto profitna marža također ukazuje na sposobnost managementa u vođenju poduzeća. Odnos neto dobiti prema prodaji u biti izražava razinu odnosa trošak/cijena u poslovanju.

„Ako se marža profita pomnoži s koeficijentom obrta ukupne imovine, kao rezultat će se dobiti pokazatelj rentabilnosti imovine. To znači da se rentabilnost može povećati povećanjem koeficijenta obrta i/ili povećanjem marže profita.“²¹

$$\text{Bruto marža profita} = \frac{\text{Dobit prije poreza+kamate}}{\text{Ukupna imovina}}$$

²¹ Vukičević, M.: *Financije poduzeća*, Golden Marketing – Tehnička knjiga., Zagreb, 2006., str. 79

Bruto marža (engl. gross margin) je jedan od financijskih pokazatelja poslovanja, govori o tome koliko se bruto dobiti ostvaruje na jednu jedinicu poslovnih prihoda (100 jedinica poslovnog prihoda ako se pokazatelj izražava u postotku).

Oblikuje se na temelju odnosa vrijednosti bruto dobitka, tj. dobitka prije oporezivanja u brojniku te vrijednosti prihoda od prodaje u nazivniku i izražava se kao postotak.

Bruto marža odražava rentabilnost (profitabilnost) prometa. Svako povećanje vrijednosti ovog pokazatelja ocjenjuje se povoljnim kretanjem, a smanjenje vrijednosti upućuje na teškoće u poslovanju poduzeća i može biti jedan od indikatora poslovne krize. Podloga za izračunavanje bruto marže jest račun dobiti i gubitka. U europskom prostoru naziva se rentabilnost prometa.

$$\text{Neto rentabilnost imovine} = \frac{\text{Neto dobit+kamate}}{\text{Ukupna imovina}}$$

$$\text{Bruto rentabilnost imovine} = \frac{\text{Dobit prije poreza+kamate}}{\text{Ukupna imovina}}$$

$$\text{Rentabilnost vlastitog kapitala} = \frac{\text{Neto dobit}}{\text{Vlasiti kapital}}$$

Stopa povrata glavnice ili stopa profitabilnosti glavnice ili rentabilnost vlastitog kapitala (eng. return on equity) predstavlja možda i najznačajniji pokazatelj profitabilnosti. Pokazuje koliko novčanih jedinica dobiti poduzeće ostvaruje na jednu jedinicu vlastitog kapitala

„Na temelju usporedbe profitabilnosti vlastitog kapitala i profitabilnosti imovine te kamatne stope koja odražava cijenu korištenja tuđeg kapitala, moguće je doći do zaključka o stupnju korištenja financijske poluge, odnosno isplativosti korištenja vlastitim ili tuđim kapitalom. Ukoliko su stope profitabilnosti vlastitog kapitala vrlo

visoke, pa čak i više od stopa profitabilnosti imovine, poduzeću bi se isplatilo koristiti tuđim kapitalom, i obrnuto.“²²

3.4.6. Pokazatelji investiranja

„Pokazatelji investiranja mjere uspješnost ulaganja u dionice društva. Uz podatke dostupne u financijskim izvještajima, za računanje pokazatelja investiranja potrebni su i podaci o dionicama, a osobito o njihovom broju i tržišnoj vrijednosti. Pokazatelji investiranja su dobit po dionici, dividenda po dionici, odnos isplate dividendi, odnos cijene i dobiti po dionici, ukupna rentabilnost dionice, dividenda rentabilnosti dionice.

U najznačajnije pokazatelje investiranja ubrajaju se:“²³

$$\text{Dobit po dionici} = \frac{\text{Neto dobit}}{\text{Broj dionica}}$$

$$\text{Dividenda po dionici} = \frac{\text{Dio neto dobiti iz dividende}}{\text{Broj dionica}}$$

$$\text{Odnos isplate dividendi} = \frac{\text{Dividenda po dionici}}{\text{Dobit po dionici}}$$

$$\text{Dobit po dionici} = \frac{\text{Neto dobit}}{\text{Broj dionica}}$$

$$\text{Odnosi cijene i dobiti po dionici} = \frac{\text{Tržišna cijena dionice}}{\text{Dobit po dionici}}$$

$$\text{Ukupna rentabilnost dionice} = \frac{\text{Dobit po dionici}}{\text{Tržišna cijena dionice}}$$

²² Vukičević, M.: *Financije poduzeća*, Golden Marketing – Tehnička knjiga., Zagreb, 2006., str. 79

²³ Žager i Žager, 1999, 248-254

$$\text{Dividenda rentabilnosti dionice} = \frac{\text{Dividenda po dionici}}{\text{Tržišna cijena dionice}}$$

3.4.7. Sustavni pokazatelji

„Pod sustavom pokazatelja podrazumijeva se izbor odgovarajućih pokazatelja, odgovarajući način njihovog povezivanja ili odgovarajuća zavisnost i sveukupna zavisnost pojedinih pokazatelja i njihovog povezivanja s ciljem.“²⁴

Najpoznatiji od svih modela je DuPont sustav pokazatelja. Podaci koji se analiziraju pomoću ovog sustava dobivaju se iz bilance i računa dobiti i gubitka.

3.4.8. Zbirni pokazatelji

„Jedan od najpoznatijih i najčešće korištenih zbirnih pokazatelja jest Altmanov sintetski pokazatelj financijske nesigurnosti.“²⁵ Najznačajniji doprinos razvoju modela za predviđanje tečaja dao je Edward I. „Altman koji je na temelju empirijskih istraživanja zaključio da korištenje isključivo jednog pokazatelja u predviđanju stečaja može uzrokovati krivu interpretaciju ako se taj promatrani pokazatelj izjednači s nekim drugim pokazateljem koji ukazuje na drugačije vrijednosti stečaja.“²⁶

Altmanov pokazatelj sastoji se od pet pokazatelja koji se množe s ponderima utjecaja te onda zbrajaju, na temelju čega je oblikovana i formula:

$$Z = 1,2X1 + 1,42X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 0,999X5$$

Objašnjenje oznaka:

X1 – kratkotrajna imovina / ukupna imovina

X2 – zadržana dobit / ukupna imovina

X3 – operativna dobit / ukupna imovina

X4 – tržišna vrijednost glavnice / ukupne obveze

X5 – prihod od prodaje / ukupna imovina

²⁴ Žager i Žager 1999, 181

²⁵ Žager i Žager 1999, 184

²⁶ Zenzerović i Peruško, 2006, 141

„Na temelju vrijednosti Altmanovog pokazatelja može se zaključivati o budućem poslovanju i mogućnosti bankrota, pri čemu vrijedi:

- ako Altmanov pokazatelj iznosi više od 3, onda bankrot nije vjerojatan.
- ako se vrijednost Altmanovog pokazatelja nalazi između 1 i 3, postoji vjerojatnost bankrota ili uspjeha.
- ako Altmanov pokazatelj iznosi niže od 1, bankrot je vrlo vjerojatan.“²⁷

„Međutim, nalazi nekih istraživanja ukazuju na činjenicu da je produktivna sposobnost Altmanovog pokazatelja niža ako se primjenjuje na društva koja posluju u tranzicijskom okruženju.“²⁸

²⁷ Altman, 2000

²⁸ Zenzerović i Peruško, 2009, 141

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA KRAŠ d.d.

„Poduzeće „Kraš d.d.“ je najveća hrvatska tvrtka koja se bavi proizvodnjom konditorskih proizvoda, te ima i vodeću poziciju proizvođača u regiji s proizvodnjom koja godišnje prelazi 33.000 tona. Kraš d.d. je na hrvatskom tržištu upisan kao dioničko društvo s temeljnim kapitalom od 549.448.400,00 kuna. Sjedište kompanije je u Zagrebu. Oko 55% ukupne proizvodnje Kraš plasira na domaćem, a oko 45% na inozemnim tržištima. Kada je riječ o razvojnim planovima poduzeća, može se reći da su oni usmjereni prema izveznoj orijentaciji, ali i prema jačanju već postojeće vodeće pozicije na domaćem tržištu i u regiji.

Poznati brendovi poduzeća „Kraš“ su:

- Bajadera,
- Griotte desert,
- Dorina čokolade,
- Životinjsko carstvo,
- Domaćica,
- Napolitanke,
- Kiki i
- Bronhi bomboni.

Ono što poduzeće želi je kontinuirano ulagati u razvoj asortimana, kao i plasiranje novih i inovativnih proizvoda. Kraš dio te strategije pokazuje otvaranjem čoko barova, što za cilj ima osmišljavanje novog koncepta komunikacije s tržištem.²⁹

²⁹ http://www.kras.hr/hr/kras_danas, 05.06.2019.

4.1. Povijest Kraša d.d.

Kraš započinje s radom 1911. godine kada je tvornica Union u Zagrebu započela s radom kao prvi industrijski proizvođač čokolade u jugoistočnoj Europi.

1923. godine u Zagrebu, tvrtka Bizjak započinje s radom te je ubrzo postala poznata po svojim domaćim keksima na tržištu šire regije.

1950. godine dolazi do ujedinjenja Uniona, Bizjaka i ostalih manjih proizvođača konditorskih proizvoda. Te godine poduzeće dobiva ime Josip Kraš. Od tog ujedinjenja „Kraš“ postaje tvornica koja proizvodi sve tri grupe konditorskih proizvoda: kakao proizvoda, keksa i vafla i bombonskih proizvoda.

1992. godine društveno poduzeće se transformira u dioničko društvo Kraš s procjenom vrijednosti kapitala od 135.769.000,00 DEM.20

1997. godine Kraš dobiva Certifikat ISO 9001. U Zagrebu 2007. Godine se otvara prvi CHOCO BAR Bonbonniere Kraš, a 2010. Ekopark Kraš.

4.2. Misija i vizija Kraša d.d.

„Misija³⁰ Kraša je stvarati originalne brendove visoke kvalitete koji svojim okusom povezuju generacije potrošača. Smatraju da su im zaposlenici i bogato iskustvo najveća vrijednost. Svoje planove razvijaju kroz samostalni razvoj kompanije i transparentan odnos s poslovnim partnerima i zajednicama s kojima posluju.“

„Vizija³¹ Kraša je da u srednjoročnom razdoblju zadrži vodeću poziciju na tržištu regije jačanjem svojih brandova kroz razvoj i rast kompanije, strateške saveze i aktivizacije, te učinkovito upravljanje ljudskim potencijalima u cilju osiguranja pretežno radničkog vlasništva.“

³⁰ http://www.kras.hr/hr/kras_danas, 05.06.2019.

³¹ http://www.kras.hr/hr/kras_danas, 05.06.2019.

4.3. Poslovanje poduzeća Kraš d.d.

Kraševi poslovni planovi usmjereni su ka jačanju konkurentnosti na domaćem i inozemnom tržištu, kao i jačanju svih poslovnih aktivnosti usmjerenih ka postizanju što većeg zadovoljstva Kraševih kupaca i potrošača. Unatoč stalnom povećanju strane konkurencije na domaćem tržištu, kompanija ostvaruje stabilan organski rast. Brži rast inozemne prodaje u odnosu na domaću rezultat je izvozne orijentacije Kraša. Glavni generator rasta izvozne prodaje su tržišta srednje i istočne Europe na kojima je kompanija tradicionalno prisutna, te zadnjih godina sve značajniji porast izvoza na tržišta zapadnoeuropskih zemalja i SAD-a.

Među značajnijim obilježjima Kraševog poslovanja je kontinuirano ulaganje u razvoj asortimana i plasiranje novih i inoviranih proizvoda na tržište. Dio te strategije je i otvaranje Kraševih čoko barova, čime je započeo marketinški iskorak s ciljem osmišljavanja novog koncepta komunikacije s tržištem, s naglaskom na vrhunskoj kvaliteti. Društvo se razvija i djeluje u skladu s dobrom praksom korporativnog upravljanja te nastoji svojom poslovnom strategijom, poslovnom politikom, ključnim internim aktima i poslovnom praksom doprinijeti transparentnom i učinkovitim poslovanju i kvalitetnijim vezama s poslovnom sredinom u kojoj djeluje.

4.4. Analiza financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d.

U nastavku rada dat ćemo detaljnu analizu financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d., sukladno prethodno obrađenim analizama financijskih izvještaja u teorijskom dijelu rada.

4.4.1. Horizontalna i vertikalna analiza poduzeća Kraš d.d.³²

Tablica 2. Horizontalna analiza skraćene bilance poduzeća Kraš d.d.

Tablica 1. - Skraćena bilanca

(tis. kuna)

Tek. broj	N a z i v	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		31. prosinac 2018.		Index	Index
		Svota	%	Svota	%	Svota	%		
0	1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)*100	9(6/2)*100
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.	Dugotrajna imovina	667.781	55,2	639.011	53,3	594.910	48,9	95,7	89,1
3.	Kratkotrajna imovina	537.013	44,4	558.154	46,5	618.726	50,9	103,9	115,2
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	5.562	0,5	2.246	0,2	1.634	0,2	40,4	29,4
I.	UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)	1.210.356	100,0	1.199.411	100,0	1.215.270	100,0	99,1	100,4
5.	Kapital i rezerve	634.695	52,4	644.058	53,7	728.098	59,9	101,5	114,7
6.	Rezerviranja	0	0,0	8.812	0,7	7.796	0,6	0,0	0,0
7.	Dugoročne obveze	186.369	15,4	174.953	14,6	106.700	8,8	93,9	57,3
8.	Kratkoročne obveze	378.146	31,2	363.009	30,3	366.436	30,1	96,0	96,9
9.	Odgod. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	11.146	0,9	8.579	0,7	6.239	0,5	77,0	55,9
II.	UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)	1.210.356	100,0	1.199.411	100,0	1.215.271	100,0	99,1	100,4

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

Ova horizontalna analiza bilance se promatra kroz dva dijela, odnosno analizu aktive i analizu pasive bilance u razdoblju od 2016. do 2018. godine. Ona nam daje informacije o kretanju imovine, kapitala i obveza.

Na temelju nje možemo za poduzeće Kraš d.d. zaključiti sljedeće:

- Dugotrajna imovina se u 2017. u odnosu na 2016 smanjila za 4,30%, te također u 2018. godini bilježi pad od 10,9%.
- Kratkotrajna imovina se u 2017. u odnosu na 2016. godinu povećala za 3,90%, dok se u 2018. povećala za 15,2%

³²Izrada uz pomoć podataka sa: www.zse.hr te literature : Žager K., Žager L. Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, (1999.), 159-171; i Žager, K., Mamić Sačec, I., Sever, S., Žager, L. (2008.) Analiza financijskih izvještaja, drugo izdanje, 225-242

- Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi su se 2017. u odnosu na 2016. smanjili za 59,60%, dok su se u 2018. godini smanjili čak 70,6%.
- Ukupna aktiva (pasiva) se u 2017. u odnosu na 2016. godinu smanjila za 0,90%, a u 2018. godini povećala za 0,4%.
- Kapital i rezerve su se 2017. u odnosu na 2016 povećali za 1,50%, a 2018. za 14,7%.
- Dugoročne obveze su se 2017. u odnosu na 2016. godinu smanjile za 6,10%, dok su se u 2018. smanjile za čak 42,7%.
- Kratkoročne obveze su se u 2017. u odnosu na 2016. godinu smanjile za 4,00%, a 2018. su se također smanjile za 3,1%.
- Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja se u 2017. u odnosu na 2016. godinu smanjio za 23%, a u 2018. se smanjio za 44,1%

Bitno je istaknuti trend smanjenja dugotrajne imovine i povećanja kratkotrajne imovine. Dugotrajna imovina bilježi pad materijalne imovine i odgođene porezne imovine, te povećanje nematerijalne imovine, dok financijska imovina u prvoj godini analize bilježi porast, s već sljedeće pad. Kratkotrajna imovina bilježi pad potraživanja, a porast bilježe zalihe i novac u blagajni, dok financijska imovina u promatranom razdoblju varira između pada i rasta.

Pozitivan trend kapitala i rezervi popraćen je padom dugoročnih i kratkoročnih obveza. Također i odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja bilježi pad od 23% u prvom periodu analize i čak 44,1% u drugom promatranom razdoblju.

U strukturi ove bilance ne postoji nesrazmjer između imovine i izvora imovine, te unutar izvora imovina između vlastitih i tuđih.

Tablica 3. Vertikalna analiza skraćene bilance poduzeća Kraš d.d.

Tablica 1. - Skraćena bilanca (tis. kuna)

Tek. broj	N a z i v	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		31. prosinac 2018.		Index 8(4/2)*100	Index 9(6/2)*100
		Svota	%	Svota	%	Svota	%		
0	1	2	3	4	5	6	7		
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.	Dugotrajna imovina	667.781	55,2	639.011	53,3	594.910	48,9	95,7	89,1
3.	Kratkotrajna imovina	537.013	44,4	558.154	46,5	618.726	50,9	103,9	115,2
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	5.562	0,5	2.246	0,2	1.634	0,2	40,4	29,4
I.	UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)	1.210.356	100,0	1.199.411	100,0	1.215.270	100,0	99,1	100,4
5.	Kapital i rezerve	634.695	52,4	644.058	53,7	728.098	59,9	101,5	114,7
6.	Rezerviranja	0	0,0	8.812	0,7	7.796	0,6	0,0	0,0
7.	Dugoročne obveze	186.369	15,4	174.953	14,6	106.700	8,8	93,9	57,3
8.	Kratkoročne obveze	378.146	31,2	363.009	30,3	366.436	30,1	96,0	96,9
9.	Odgod. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	11.146	0,9	8.579	0,7	6.239	0,5	77,0	55,9
II.	UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)	1.210.356	100,0	1.199.411	100,0	1.215.271	100,0	99,1	100,4

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

Ovom analizom pokazat će se koliki je udio pojedinih bilančnih stavki u aktivi (pasivi) za svako od promatranih razdoblja. Vertikalna analiza nam daje informacije o kvaliteti imovine, informacija, te o odnosu u računu dobiti i gubitka, o kretanju odnosa među pozicijama tokom vremena.

Premda ne postoji pravilo o udjelu pojedinih imovinskih stavki u aktivi, kao i o udjelu kapitala i obveza u ukupnoj pasivi, nepisano pravilo je da se dugotrajna imovina treba financirati iz kapitala ili dugoročnih obveza, a kratkotrajna imovina iz kratkoročnih obveza.

Na temelju ove analize možemo za poduzeće Kraš d.d. zaključiti sljedeće:

- Udio dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi tijekom promatranog razdoblja bilježi rast ali također i pad, dok udio kapitala i rezerve u ukupnoj pasivi bilježi porast, a što se tiče dugoročnih obveza one bilježe pad tijekom promatranog razdoblja.
- Udio kratkotrajne imovine u ukupnoj aktivi tijekom promatranog razdoblja bilježi rast, dok udio kratkoročnih obveza bilježi blagi pad. Kratkoročne obveze smanjuju se usporedno s povećanjem vlastitog kapitala
- Udio plaćenih troškova budućeg razdoblja i obračunatih prihoda u ukupnoj aktivi u 2018. se smanji u odnosu na 2017. godinu, dok se također smanjio u 2017. u odnosu na 2016. godinu

- Udio odgođenog plaćanja troškova i prihodi budućeg razdoblja u ukupnoj pasivi se smanjio u 2018. u odnosu na 2017. godinu, a također se smanjio i u 2017. u odnosu na 2016. godinu

Tablica 4. Horizontalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d.

Tablica 1. - Skraćeni Račun dobiti i gubitka		(tis. kuna)							
Tek. broj	Naziv	2016		2017		2018		Index	Index
		Svota	(%)	Svota	%	Svota	%		
0	1	2	3	4	5	6	7	6 (4/2)*100	7 (6/2)*100
1.	Poslovni prihodi	1.018.912	99,4	1.034.305	99,7	1.022.133	99,4	101,5	100,0
2.	Poslovni rashodi	977.412	95,4	980.211	94,5	957.122	93,1	100,3	97,6
3.	Financijski prihodi	5.946	0,6	2.847	0,3	6.202	0,6	47,9	104,0
4.	Financijski rashodi	14.739	1,4	16.999	1,6	8.620	0,8	115,3	58,3
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
8.	Izvanredni - ostali rashodi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
9.	UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)	1.024.858	100,0	1.037.152	100,0	1.028.335	100,0	101,2	100,0
10.	UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)	992.151	96,8	997.210	96,1	965.742	93,9	100,5	97,0
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	32.707	3,2	39.942	3,9	62.593	6,1	122,1	190,7
12.	Porez na dobit	7.063	0,7	8.948	0,9	8.949	0,9	126,7	126,3
13.	Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)	25.644	2,5	30.994	3,0	53.644	5,2	120,9	206,7

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

Tablica 5. Vertikalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d.

Tablica 1. - Skraćeni Račun dobiti i gubitka		(tis. kuna)							
Tek. broj	Naziv	2016		2017		2018		Index	Index
		Svota	(%)	Svota	%	Svota	%		
0	1	2	3	4	5	6	7	6 (4/2)*100	7 (6/2)*100
1.	Poslovni prihodi	1.018.912	99,4	1.034.305	99,7	1.022.133	99,4	101,5	100,0
2.	Poslovni rashodi	977.412	95,4	980.211	94,5	957.122	93,1	100,3	97,6
3.	Financijski prihodi	5.946	0,6	2.847	0,3	6.202	0,6	47,9	104,0
4.	Financijski rashodi	14.739	1,4	16.999	1,6	8.620	0,8	115,3	58,3
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
8.	Izvanredni - ostali rashodi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
9.	UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)	1.024.858	100,0	1.037.152	100,0	1.028.335	100,0	101,2	100,0
10.	UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)	992.151	96,8	997.210	96,1	965.742	93,9	100,5	97,0
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	32.707	3,2	39.942	3,9	62.593	6,1	122,1	190,7
12.	Porez na dobit	7.063	0,7	8.948	0,9	8.949	0,9	126,7	126,3
13.	Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)	25.644	2,5	30.994	3,0	53.644	5,2	120,9	206,7

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

Horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d. možemo uočiti posrat poslovnih prihoda, poslovnih rashoda u 2017. godini u odnosu na 2016., dok financijski prihodi bilježe pad od 52,1%. Porast bilježe poslovni prihodi (0,30%) i ukupni prihodi (1,2%), poslovni rashodi (0,5%), financijski rashodi (15,30%) i ukupni rashodi (0,5%). U 2018. godini u odnosu na baznu 2016. godinu porast bilježe financijski prihodi (4,0%), dok pad bilježe poslovni (2,4%) i financijski (41,7%) rashodi.

U promatranom razdoblju ostvaren je konstantan rast dobiti u odnosu na baznu 2016. godinu. Najveći udio u ostvarivanju dobiti predstavljaju poslovne aktivnosti, odnosno poslovni prihodi i poslovni rashodi pa se može zaključiti kako promjena tih pozicija uzrokuje promjene same dobiti. Porast dobiti proizašao je iz smanjenja rashoda. Ukupni rashodi se u 2017. povećali 0,5% u odnosu na baznu godinu, što je rezultat povećanja prihoda od prodaje. U 2018. godini i financijski i poslovni rashodi bilježe pad.

Verikalnom analizom računa dobiti i gubitka gdje su se sve stavke uspoređivale u odnosu na ukupne prihode možemo zaključiti da tokom promatranog razdoblja najveći udio imaju poslovni prihodi (2016. godina 99,40%, 2017. godina 99,70%, 2018. godina 99,4%), zatim poslovni rashodi (2016. godina 95,40%, 2017. godina 94,50%, 2018. godina 93,1%) te ukupni rashodi (2016. godina 96,80%, 2017. godina 96,10%, 2018. godina 93,9%) Bruto dobitak u 2016. godini iznosi 3,20%, u 2017. 3,90%, a u 2018. godini 6,1% ukupnog prihoda, a neto dobitak u 2016. godini iznosi 2,50%, u 2017. godini 3,00%, a u 2018. godini 5,20%.

Može se zaključiti da su tijekom promatranog razdoblja prihodi u svim godinama bili veći od rashoda, te da je poduzeće u svakoj godini ostvarilo dobit. Udio dobiti u ukupnom prihodu u baznoj 2016. godini je bio 2,50%, da bi na kraju promatranog razdoblja u 2018. godini njezin udio porastao za 5,20%. Trend kretanja udjela dobiti se poklapa s relativnim vrijednostima promatranim u horizontalnoj analizi. U strukturi ukupnih prihoda najveći udio čine poslovni prihodi čija promjena nije bila linearna jer u 2017. godini bilježi blagi porast dok sljedeće godine bilježe blago smanjenje. Najvažnija sastavnica poslovnih prihoda su prihodi od prodaje. Financijski prihodi su zabilježili pad u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, te su porasli u 2018. godini s obzirom na 2017. godinu što se može objasniti identičnim kretanjem dugotrajne financijske imovine u vertikalnoj analizi bilance. Od rashoda su najizraženiji poslovni rashodi. Oni su tijekom promatranog

razdoblja bilježili kontinuirani pad. Udio financijskih rashoda u ukupnim prihodima povećan je sa početnih 1,40% u 2016. godini na 1,60% u 2017. godini, dok su u 2018. godini pali na 0,80%.

4.4.2. Analiza poduzeća Kraš d.d. pomoću financijskih pokazatelja

„Za dobivanje kvalitetnih podataka za daljnje odlučivanje nije dovoljno zadržati se na horizontalnoj i vertikalnoj analizi, već je potrebno provesti i analizu pomoću financijskih pokazatelja.“³³ „Pokazatelji su racionalni brojevi, odnosno podrazumijevaju da se jedna ekonomska veličina stavlja u omjer s drugom ekonomskom veličinom. Nositelji su informacija potrebnih za upravljanje poslovanjem i razvoj poduzeća.“³⁴ „Financijski pokazatelji služe za uočavanje određenih tendencija kroz proteklo poslovanje poduzeća kao i za predviđanje budućih tendencija ili pak za usporedbu s određenim standardnim veličinama. Na taj se način i statistika financijskih podataka i standardizacija njihovih relativnih veličina pojavljuje kao preduvjet racionalne upotrebe financijskih pokazatelja.“³⁵

„Uobičajeno, financijski se pokazatelji klasificiraju u nekoliko skupina:

- pokazatelji likvidnosti
- pokazatelji zaduženosti
- pokazatelji aktivnosti
- pokazatelji ekonomičnosti
- pokazatelji profitabilnosti
- pokazatelji investiranja“³⁶

Navedeni pokazatelji izračunati su na temelju podataka iz bilanci i računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d.

³³ Gulin, D. et al. (2012) Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 345.

³⁴ Žager, L. (2007) Financijski pokazatelji kao mjerila sigurnosti i uspješnosti poslovanja. Računovodstvo i financije, 4, 15.

³⁵ Orsag, S.: Vrednovanje poduzeća (1997.)

³⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) Analiza financijskih izvještaja: načela – postupci – slučajevi. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 44.

Tablica 6. Financijski pokazatelji likvidnosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

LIKVIDNOST				
Pokazatelj	Postupak	2016	2017	2018
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze	1,42	1,54	1,69
Koeficijent ubrzane likvidnosti	(kratkotrajna imovina-zalihe)/kratkoročne obveze	0,52	1,10	1,25
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina/(kapital+dugoročne obveze)	0,81	0,77	0,71
Radni kapital	kratkotrajna imovina-kratkoročne obveze	158.867	195.145	252.290

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

„Temeljem gore istaknutih pokazatelja (tekuće, ubrzane i financijske likvidnosti) jasno je da je poduzeće nelikvidno.

- Koeficijent tekuće likvidnosti kod poduzeća Kraš d.d. je manji od 2 što ukazuje da poduzeće može ostati bez sredstava za podmirenje kratkoročnih obveza. Za plaćanje svake kune kratkoročnih obveza poduzeće na raspolaganju ima 1,42 kn kratkotrajne imovine u 2016. godini i 1,54 kn u 2017. godini., te 1.69 kn u 2018. godini.
- Koeficijent ubrzane likvidnosti je koeficijent koji je nešto malo iznad zahtjevane vrijednosti u 2017. i 2018. godini, što ukazuje na likvidnost potraživanja, dok je u 2016. godini ispod te zahtjevane vrijednosti,. Poduzeće u 2017. godini ima na raspolaganju 1,10 kn, u 2018. godini 1,25 kn, kratkotrajne imovine za podmirenje kratkoročnih obveza dok u 2016. godini nema dovoljno jedinica kratkotrajne imovine za podmirenje kratkoročnih obveza.³⁷
- „Koeficijent financijske stabilnosti pokazuje da je poduzeće financijski stabilno, što znači da je trajnim izvorima financiranja (kapitalom i dugoročnim obvezama) financirana dugotrajna imovina i dio kratkotrajne imovine, koji zovemo neto radni kapital, odnosno višak kratkotrajne imovine iznad kratkoročnih obveza.“³⁸
1 jedinica dugotrajne imovine financira se sa 0,71 jedinica u 2018. godini, sa 0,77 jedinica u 2017. godini, i 0,81 jedinica u 2016. godini, trajnih i dugoročnih izvora sredstava.

Izrada uz pomoć:

³⁷Zager K., Žager L. Analiza financijskih izvještaja., Zagreb, (1999.), 176.

³⁸https://baltazar.bak.hr/20192020/pluginfile.php/5046/mod_resource/content/1/NASTAVA%20PREDAVANJA%202020dio%20.pdf

Tablica 7. Financijski pokazatelji zaduženosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

SOLVENTNOST				
Pokazatelj	Postupak	2016	2017	2018
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze/ukupna imovina	0,47	0,46	0,39
Koeficijent vlastitog financiranja	glavnica/ukupna imovina	0,52	0,54	0,60
Koeficijent financiranja	ukupne obveze/glavnica	0,91	0,86	0,64
Faktor zaduženosti	ukupne obveze/(zadržana dobit+amortizacija)	8,84	7,36	4,89
Stupanj pokrića I.	glavnica/dugotrajna imovina	0,95	1,01	1,22
Stupanj pokrića II.	(glavnica+dugoročne obveze)/dugotrajna imovina	1,23	1,30	1,40

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

„Najčešći pokazatelji zaduženosti poduzeća jesu koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja. Sva tri pokazatelja formirana su na temelju bilance i zbog toga se često ističe da održavaju statičku zaduženost. U biti ti pokazatelji su odraz strukture pasive i govore koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala te koliko imovine je financirano iz tuđeg kapitala (obveza).“³⁹

- Koeficijent zaduženosti za poduzeće Kraš d.d. je zadovoljavajuć, rizik je manji jer je odnos duga i imovine manji. Na svaku novčanu jedinicu imovine poduzeće na raspolaganju ima 0,47 jedinica duga u 2016. godini, 0,46 jedinica duga u 2017. godini., 0,39 jedinica duga za 2018. godinu.
- Koeficijent vlastitog financiranja je također dobar, jer se nalazi iznad granice zahtjevane vrijednosti, veći je od 0,3, te nam govori da poduzeće financira, 52% u 2016. i 54% u 2017. godini, imovine iz vlastitih sredstava (kapitala), dok je u 2018. godini taj postotak narastao i do 60%.
- Koeficijent financiranja nam ukazuje na to da 1 kn kapitala dolazi 0,91kn, odnosno 0,86 kn obaveza, što znači da za tekuće poslovanje u 2016. i 2017. godini nije trebalo posuđivati novac. Isto se nastavilo i u 2018. godini.
- Faktor zaduženosti nam ukazuje na to da poduzeće Kraš d.d. u roku od približno 5 godina iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju može podmiriti ukupne obveze. U 2016. godini rok je skoro 9 godina dok se u 2017. i 2018. godini nešto smanjio.
- „Stupanj pokrića I. (zlatno bankarsko pravilo) prikazuje da li poduzeće kapitalom i dugoročnim obvezama pokriva dugotrajnu imovinu. Na primjeru poduzeća Kraš d.d.

³⁹Žager K., Žager L. Analiza financijskih izvještaja., Zagreb, (1999.), 177.

je zadovoljavajuć pokazatelj za 2017. i 2018. godinu, nalazi se iznad granice zahtjevane vrijednosti, odnosno više od 1,01% (2017.) odnosno 1,22% (2018.) imovine financirano je vlastitim kapitalom. U 2016. godini je on manji od 1 pa s time i nije zadovoljavajuć.

- Stupanj pokriva II (zlatno bilančno pravilo) je također zadovoljavajući pokazatelj, 1 kn dugotrajne imovine se financira iz 1,23 kn (2016.) , 1,30 kn (2017.) odnosno 1,40 kn (2018.) vlastitog kapitala i dugoročnih obveza⁴⁰

Tablica 8. Financijski pokazatelji aktivnosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

AKTIVNOST				
Pokazatelj	Postupak	2016	2017	2018
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	ukupni prihodi/ukupna imovina	0,85	0,86	0,85
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	ukupni prihodi/kratkotrajna imovina	1,91	1,86	1,66
Koeficijent obrtaja potraživanja	prihodi od prodaje/potraživanja od kupaca	5,41	6,58	3,51
Trajanje naplate potraživanja u danima	dani u godini (365)/koeficijent obrtaja potraživanja	67	55	104
Koeficijent obrtaja zaliha	prihodi od prodaje/zalihe	6,72	6,48	6,31
Dani vezivanja zaliha	dani u godini (365)/koeficijent obrtaja zaliha	54	56	58
Koeficijent obrtaja dobavljača	materijalni troškovi/obveze prema dobavljačima	7,06	6,78	3,50
Trajanje plaćanja dobavljačima u danima	dani u godini (365)/koeficijent obrtaja dobavljača	52	54	104
Cash gap - obrtni ciklus	dani vezivanja kupaca + dani vezivanja zaliha - dani vezivanja dobavljač	70	58	58

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

Pokazatelji aktivnosti poduzeća Kraš d.d. upućuju na sljedeće:

- Koeficijent obrtaja ukupne imovine pokazuje koliko se na novčanu jedinicu uložene imovine ostvaruje prihoda. U 2016. i 2018. je to 0,85 odnosno 0,86 za 2017. godinu.
- Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine ukazuje na to da poduzeće tijekom jedne godine na novčanu jedinicu vrijednosti kratkotrajne imovine ostvaruje 1,91 jedinica prihoda (2016.) odnosno 1,86 (2017.) i 1,66 (2018.)
- Koeficijent obrtaja potraživanja pokazuje da se potraživanja od kupaca godišnje naplaćuje , u prosjeku, za promatrano razdoblje 6 puta.

⁴⁰https://baltazar.bak.hr/20192020/pluginfile.php/5046/mod_resource/content/1/NASTAVA%20PRE%20DAVANJA%20%202%20dio%20.pdf

- Dani vezivanja zaliha pokazuju dane zadržavanja odnosno vezivanja zaliha u poslovnom ciklusu: 54 dana (2016.), 56 dana (2017.), 58 dana (2018.)
- Trajanje naplate potraživanja ukazuje na to da poduzeće naplati potraživanje svakih 67 dana (2016.), 55 dana (2017.), odnosno 104 (2018.)
- Trajanje plaćanja obveza dobavljačima se u 2017. je nešto povećano u odnosu na 2016. godinu
- Obrtni ciklus ili cash gap prikazuje broj dana između plaćanja dobavljačima za kupljenu robu i potrebnog dana naplate iste robe od strane kupaca. Iz tablice možemo vidjeti da se taj broj dana u 2017. godini smanjio i zadržao kontinuitet, što je zadovoljavajuće.

Tablica 9. Financijski pokazatelji ekonomičnosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

EKONOMIČNOST				
<i>Pokazatelj</i>	<i>Postupak</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	<i>ukupni prihodi/ukupni rashodi</i>	<i>1,03</i>	<i>1,04</i>	<i>1,06</i>
<i>Ekonomičnost prodaje</i>	<i>poslovni prihodi/poslovni rashodi</i>	<i>1,04</i>	<i>1,06</i>	<i>1,80</i>
<i>Ekonomičnost financiranja</i>	<i>financijski prihodi/financijski rashodi</i>	<i>0,40</i>	<i>0,17</i>	<i>0,72</i>
<i>Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti</i>	<i>izvanredni prihodi/izvanredni rashodi</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze,
dostupno na: www.zse.hr

Financijski pokazatelji ekonomičnosti poduzeća Kraš d.d. upućuju na sljedeće:

- Ekonomičnost ukupnog poslovanja – 1kn ukupnih rashoda uzrokuje 1,03 kn (2016.) , 1,04kn (2017), odnosno 1,06 (2018.) ukupnih prihoda
- Ekonomičnost prodaje- 1 kn poslovnih rashoda uzrokuje 1,04 kn (2016.) , 1,06kn (2017.), odnosno 1,80 kn (2018.) poslovnih prihoda
- Ekonomičnost financiranja- 1 kn financijskih rashoda uzrokuje 0,40 kn (2016.), 0,17kn (2017.), odnosno 0,72 kn (2018.) financijskih prihoda.

Tablica 10. Financijski pokazatelji profitabilnosti poduzeća Kraš d.d. 2016-2018. godine

PROFITABILNOST				
Pokazatelj	Postupak	2016	2017	2018
Neto profitna marža	(neto dobit+kamate)/ukupni prihodi	0,03	0,04	0,05
Bruto profitna marža	(bruto dobit+kamate)/ukupni prihodi	0,04	0,05	0,06
Neto rentabilnost imovine (ROA)	(neto dobit+kamate)/ukupna imovina	0,03	0,04	0,04
Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE)	neto dobit/vlastiti kapital	0,04	0,05	0,06
Učinkovitost imovine	poslovni prihodi/ukupna aktiva	0,84	0,86	0,84

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

Neto marža profita ukazuje koliko je poduzeće uspješno u zadržavanju ostvarenih ukupnih prihoda u obliku dobiti uvećane za rashode od kamata, tj. prikazuje koliko posto ostvarenih prihoda poduzeća zadržava u obliku zarada uvećanih za rashode od kamata. Vrijednost kamata ćemo dobiti ako od financijskih prihoda oduzmemo financijske rashode. U promatranom razdoblju od 2016. do 2018. godine, poduzeće Kraš d.d. je u prosjeku ostvarilo 4% neto marže profita, odnosno zarade. Najviše neto dobiti uvećane za rashode od kamata u odnosu na ukupan prihod je društvu ostalo u 2018. godini dok je najmanje ostalo u 2016. godini. „Razlika između neto i bruto marže profita iskazuje se kao relativno porezno opterećenje porezom na dobit u odnosu na ostvarene ukupne prihode. Uključivanjem u brojnik pokazatelja zaradu prije kamata, poreza i amortizacije maržom profita ocjenjuje se operativna sposobnost poduzeća da stvara zarade iz svoje osnovne djelatnosti.“⁴¹ Na taj način eliminira se porezni utjecaj i teret dugotrajne imovine na poslovanje poduzeća. U poduzeću Kraš d.d. u promatranom razdoblju u prosjeku je ostajalo bruto dobiti uvećane za rashode od kamata 5% u odnosu na ukupan prihod. Najviše bruto dobiti uvećane za rashode od kamata u odnosu na ukupan prihod je društvu ostalo u 2018. godini dok je najmanje ostalo u 2016. godini što je također slučaj i sa neto maržom. Vrlo bitno je za napomenuti kako postotak bruto marže profita uvijek mora biti veći od neto marže profita iz razloga što bruto marža profita u sebi sadrži porez na dobit od kojeg je neto marža oslobođena. „Ako se marža profita pomnoži s koeficijentom obrta ukupne imovine, kao rezultat dobit ćemo neto ili bruto pokazatelja rentabilnosti imovine. Ti pokazatelji ocjenjuju sposobnost poduzeća da ostvaruje povrate na temelju ukupno raspoloživih resursa odnosno da ostvaruje povrate za vlasnike svih oblika izvora

⁴¹ Žager K., Žager L. Analiza financijskih izvještaja., Zagreb, (1999.), 180.

Za pomoć pri izradi korišteno predavanje s predmeta Poslovna analiza preuzeto s www.baltazar.bak.hr

financiranja imovine. Rentabilnost imovine pokazatelj je koji se uobičajeno koristi pri određivanju poželjne i ocjeni ostvarene ukupne profitabilnosti poslovanja poduzeća.⁴² Na temelju izračunatih pokazatelja vidljivo je kako je opet Kraš d.d. najveći povrat na ukupnu imovinu ostvario u 2018. godini u kojoj su do sada zabilježeni najbolji i najpovoljniji poslovni rezultati. Zbog smanjenja neto dobiti u 2016. godini, dolazi i do smanjenja povrata ukupne imovine koje je iznosilo 1,00 %.

I kod rentabilnosti imovine razlikuje se neto i bruto rentabilnost imovine. I ovdje je, kao i kod marže profita, razlika u obuhvatu poreza na dobit u brojniku pokazatelja. U godinama analize društvo Kraš d.d. ima najviše udio bruto rentabilnosti imovine u ukupnoj imovini u 2018. godini u iznosu od 6,00 %, dok je manji udio u 2016. godini u iznosu od 4,00 %. Prosječni postotak bruto dobiti uvećane za rashode od kamata u ukupnoj imovini u godinama analize iznosi 5,00%. Posljednji pokazatelj profitabilnosti, profitabilnost vlastitog kapitala, je povrat na ukupni vlasnički kapital te se računa kroz omjer neto dobiti i glavnice. Pokazuje koliki je udio neto dobiti u glavnici društva. U društvu Kraš d.d. u godinama analize u prosjeku je rentabilnosti vlastitog kapitala iznosila 4,34 % te ukazuje na to da je neto dobit u ukupnom kapitalu iznosila 4,34 %. Na temelju izračunatih pokazatelja vidljivo je da vrijednosti nisu niske upravo iz razloga jer je društvo u promatranom razdoblju od tri godina redovno ostvarivalo neto dobit.

Tablica 11. Financijski pokazatelji investiranja poduzeća Kraš d.d. u tri godine poslovanja

NAZIV POKAZATELJA	FORMULA	2016	2017	2018
Dobit po dionici	neto dobit/broj dionica	11,55	15,14	26,85
Dividenda po dionici	dio neto dobiti iz dividende/broj dionica	10,00	8,00	10,00
Odnos isplate dividendi	dividenda po dionici/dobit po dionici	0,86	0,52	0,37
Odnos cijene i dobiti po dionici	tržišna cijena dionice/dobit po dionici	46,75	30,38	13,93
Ukupna rentabilnost dionice	dobit po dionici/tržišna cijena dionice	2,00%	3,00%	7,00%
Dividenda prentabilnosti dionice	dividenda po dionici/tržišna cijena dionice	2,00%	2,00%	3,00%

Izvor: izrada autora na temelju financijskih izvještaja poduzeća Kraš d.d. objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

⁴²Žager K., Žager L. Analiza financijskih izvještaja., Zagreb, (1999.), 180.

Najčešći pokazatelji investiranja jesu dobit po dionici i dividenda po dionici. Dobit po dionici iskazana je u financijskim izvještajima u sklopu računa dobiti i gubitka, a dobiva se kao omjer neto dobiti s brojem dionica. Dividenda po dionici je iznos koji Glavna skupština društva odluči isplatiti dioničarima društva podijeljen sa brojem dionica društva. U ovom slučaju poduzeće je emitiralo 1.498.621 dionica. Za razliku od do sada razmatranih pokazatelja, ovdje se razmatra koliko je novčanih jedinica (kuna) ostvareno po jednoj dionici. Tako je primjerice u 2016. godini ostvareno 11,55 kuna dobiti po jednoj dionici i 10 kuna dividende po jednoj dionici. Razlika između tih dvaju pokazatelja postoji zbog toga što je dio dobiti zadržan. U pravilu je dobit po dionici veća od dividende po dionici. Međutim, može biti i obrnuto, što znači da su dividende isplaćene iz zadržane dobiti. Dakle, uspoređujući odnos prethodna dva pokazatelja, može se zaključiti da bi u to slučaju Kraš dividende isplatio iz zadržane dobiti prethodnih godina, a ne iz ostvarene dobiti koja je puno manja, pa je zbog toga i pokazatelj dobiti po dionici manji. Odnos isplate dividende u omjer stavlja dividende po dionici i dobit po dionici. Zapravo, prva dva pokazatelja. Uobičajeno je vrijednost tog pokazatelja manja od jedan, a ako je jednaka jedan, to znači da su dividende i dobit po dionici jednake odnosno da je cjelokupna ostvarena dobit izglasana u dividende. Sve iznad jedan znači da je u toj godini više isplaćeno dividendi nego što se u toj godini ostvarila neto dobit.

U razdoblju od 2016. do 2018. godine koeficijent je ispod jedan kroz sve tri godine što ukazuje da je dio dobiti zadržan u poduzeću. Ovaj pokazatelj još pokazuje u kojem omjeru društvo isplaćuje svoju neto dobit plus zadržani dobitak. S druge strane odnos cijene i dobiti po dionici prikazuje koliko je puta tržišna cijena dionice veća od dobiti po dionici. Tržišna vrijednost dionice je vrijednost dionice ostvarena kupoprodajom na tržištu vrijednosnih papira odnosno na sekundarnom tržištu. Vrijednost je po kojoj se dionica može kupiti ili prodati na tržištu. Uglavnom se razlikuje od nominalne vrijednosti, tj. dionice se mogu kupovati ili prodavati ispod ili iznad nominalne vrijednosti dionice. Tržišna se vrijednost određuje odnosom ponude i potražnje na tržištu i ne utvrđuje se u fiksnom iznosu, već se svakodnevno mijenja. Za potrebe analize pojedinih pokazatelja gdje je potrebna tržišna vrijednost dionice koristila se zadnja vrijednost dionice na posljednji poslovni dan u godini za koju se izračunava pokazatelj pa je tako u 2016. godini 540kn, u 2017. godini 460kn te u 2018. godini 374kn. Iz analize se može uvidjeti da su koeficijenti odnosa cijene i dobiti iznimno veliki. Što je veći koeficijent odnosa cijene i

dobiti po dionici to je za ulagače ne povoljnije ulagati iz razloga što im se uloženo kroz dividende skoro pa i ne može vratiti.

Teoretski može, ali ne može u razdoblju u kojem bi takva vrsta ulaganja bila isplativa.

Najznačajniji pokazatelji investiranja, sasvim sigurno, pokazatelji su rentabilnosti dionice pa je promatran s aspekta investitora vrlo značajno utvrditi njihovu vrijednost. Razlike između ukupne i dividendne rentabilnosti postoje zbog toga što je dio dobiti zadržan i nije isplaćen u dividende.

U godinama analize u poduzeću Kraš d.d. prosječan udio dobiti po dionici u tržišnoj cijeni dionice iznosi oko 2,5% što dovodi do zaključka da je tržišna cijena u prosjeku veća za više od četrdeset puta od dobiti po dionici. Najveći udio dobiti po dionici se ostvario u 2018. godini u iznosu od 7% dok se najmanji ostvario u 2016. godini u iznosu od 2.⁴³

⁴³Izrada uz pomoć podataka sa: www.zse.hr i www.kraš.hr ›filestore›Prospekt-izdanja-javnom-ponudom-i-uvrstenja.pdf, te literature : Žager K., Žager L. Analiza financijskih izvještaja., Zagreb, (1999.), 195-197.

5. KRETANJE DIONICE TVRTKE KRAŠ d.d. NA TRŽIŠTU KAPITALA U POSLJEDNJE DVIJE GODINE

Tržište kapitala u Republici Hrvatskoj je mjesto na kojem se sreću ponuda i potražnja, odnosno, prodavatelj nudi neku robu na prodaju, a kupac traži robu za kupnju. Ono je dio šireg, financijskog tržišta i sastoji se od trgovine financijskim instrumentima na uređenom tržištu, koje se još naziva i burzom.

Sudionici na tržištu kapitala su:

- poslovne banke,
- burze,
- hipotekarne institucije,
- osiguravajuća društva,
- posrednička društva,
- investicijska društva,
- i ostali.

U Republici Hrvatskoj djeluju sljedeći sudionici, i to:

- ulagači – građani, trgovačka društva, društva za upravljanje, društva za osiguranje, kreditne institucije....
- posrednici – investicijska društva, kreditne institucije, ...
- izdavatelji financijskih instrumenata,
- Središnje klirinško deponitarno društvo d.d., Zagreb
- Zagrebačka burza d.d., Zagreb

Zagrebačka burza jedina je hrvatska burza vrijednosnih papira te je jedna od značajnijih burzi vrijednosnih papira u Jugoistočnoj Europi. Smještena je u neboderu Eurotower, na sjecištu Vukovarske i Lučićeve ulice u Zagrebu. Burza je organizirana kao dioničko društvo.

Povijest zagrebačke burze seže u 1907. godinu. Te godine, dana 15. lipnja Savez industrijalaca i trgovaca Hrvatske i Slavonije je u zgradi Trgovačkog doma (današnji Hotel Dubrovnik) otvorio Sekciju za robu i vrednote. Burza je tako poslovala do 1911., kada je zatvorena. Projekt ponovno počinje oživljavati 1917., ali je zbog ratnih nedaća

Prvog svjetskog rata rad otežan te se on nastavlja tek 4. lipnja 1918. godine. Tijekom početaka na burzi se trguje svakovrsnom robom, dionicama, mjenicama, stranim novcem te plemenitim metalima.

Zagrebačka burza d.d. jedino je uređeno tržište u Republici Hrvatskoj, a također upravlja i multilateralnom trgovinskom platformom. Namira transakcija sklopljenih na burzi vrši se preko društva SKDD, s rokom namire T+2.

Na Zagrebačkoj burzi danas kotira preko 300 različitih vrijednosnih papira, od čega su oko 230 dionice dok ostalo čine obveznice, komercijalni zapisi, prava i certifikati. Trgovanje se u potpunosti odvija elektroničkim putem. Burza je otvorena svaki radni dan od 09:00 do 16:30 sati, a zatvorena je vikendima, državnim blagdanima i danima o kojima je javnost unaprijed obaviještena putem internetskih stranica Burze (www.zse.hr). Trgovinski dan započinje u modalitetu predotvaranja koji traje 15 minuta plus varijabilni završetak. Na burzi se nalozi zadaju putem ovlaštenih društava, čiji se aktualni popis također može pronaći na internetskim stranicama Zagrebačke burze. Rad Zagrebačke burze d.d. nadzire HANFA - Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.

Postoje dvije vrste indeksa – dionički i obveznički. Dionički su indesi CROBEX, CROBEX10, CROBEXindustrija, CROBEXkonstrukt, CROBEXnutris, CROBEXplus, CROBEX TR, CROBEXtransport i CROBEXturist, dok su obveznički indesi CROBIS i CROBIStr.

U nastavku rada dat ćemo kratak osvrt na kretanje cijene dionice i općeg poslovanja dionicom tvrtke Kraš d.d. (KRAŠ-R-A) na Zagrebačkoj burzi.

Slika 3. Osnovni podaci o dionici KRAS-R-A

	Aktualno ttm/mrq*	Trenutni trend*	31.12. 2019	31.12. 2018
Osnovni financijski podaci				
Prihodi od prodaje	991,19 M 2/20	P	1.021,66 M	1.014,28 M
Poslovni prihodi	1.021,91 M 2/20	P	1.030,94 M	1.022,11 M
EBIT (oper.)	24,15 M 2/20	P	22,34 M	63,78 M
EBIT	24,15 M 2/20	P	22,34 M	63,78 M
Neto dobit	16,79 M 2/20	P	14,32 M	48,51 M
Neto dobit sveob.	35,65 M 2/20	P	29,06 M	47,53 M
Kapital i rezerve	726,87 M 2/20	P	712,21 M	707,55 M
Zadrž. dobit i rez.	127,42 M 2/20	P	112,76 M	108,10 M
Aktiva	1.064,02 M 2/20	P	1.149,59 M	1.215,27 M
Broj zaposlenih	2.420 2/20	P	2.623	2.607
Kons. / revid.	da/ne	P	da/da	da/da
Osnovni fundamentalni pokazatelji				
P/S	0,92 2/20	P	0,89	0,90
P/E	54,10 2/20	P	63,42	18,72
P/B	1,25 2/20	P	1,28	1,28
BVPS	485,03 2/20	P	475,24	472,13
EPS	11,20 2/20	P	9,55	32,37

Izvor: Internet stranica Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

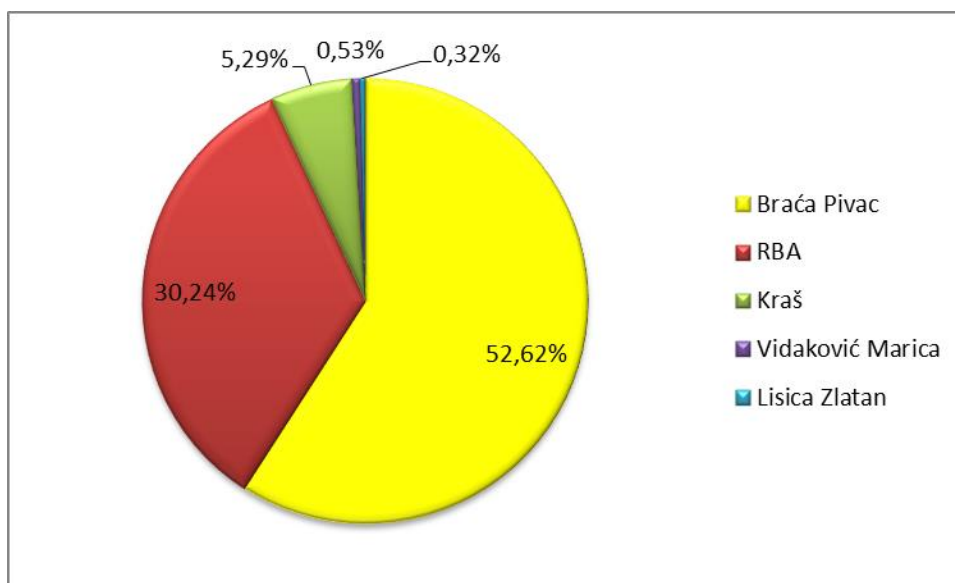
Iz prethodno navedenih podataka, jasno je vidljivo:

- prihodi od prodaje u 2019 veći za 7,38 M kn,
- EBIT je značajno manja i iznosi 25% one iz 2018 godine, te iznosi 22,34 M kn,
- neto dobit poslovanja je također smanjena i iznosi 14,32 M kn,
- aktiva je također smanjena i iznosi 1.149,59 M kn,
- dok je broj zaposlenih porastao za 16 zaposlenih, te trenutno iznosi 2.623 zaposlena

Najveći dioničari Društva na dan 22/10/2020 su:

- Mesna industrija Braća Pivac d.o.o. – 52,62% (793.077 dionica)
- Raiffeisenbank Austria d.d./Kappa star čimited – 30,24% (453.183 dionice)
- Kraš d.d. (1/1) – 5,29% (79.285 dionica)
- Vidaković Marica – 0,53% (8.015 dionica)
- Lisica Zlatan – 0,32% (4.774 dionice)

Slika 4. Najveći dioničari poduzeća Kraš d.d.

. Izvor: izrada autora na temelju podataka objavljenih na Internet stranicama Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

Nominalna cijena dionice društva Kraš d.d. je 400,00 kn, a ukupno je izdano 1.498.621 dionica, od čega je 79.285 vlastitih dionica ili 5,29%.

Zadnja izlistana cijena dionica društva Kraš d.d. je 606,00 kn na dan 22.10.2020.

U posljednjih dvije godine trgovanja dionicom Kraš d.d. najviša postignuta cijena bila je 640,00 kn na dan 08/07/2020 godine, dok se trgovanje obavljalo u rasponu od 536,00 kn do 640,00 kn.

Slika 5. Kretanje cijena dionica u zadnjih 100 dana

Izvor: Internet stranica Zagrebačke burze, dostupno na: www.zse.hr

U vrijeme dokapitalizacije društva Kraš d.d., društvo Kappa Star Limited kupovalo je dionice po cijeni do 1.090 kuna, dok su neki drugi te iste dionice kupili po cijeni od 861,20 kuna, što nas dovodi do zaključka, kako cijena u posljednje dvije godine značajno varira, i kako je u biti realna cijena, ona cijena koju je netko u datom trenutku spreman platiti. Navedena dokapitalizacija je provedena 2018. s cijenom većom od one po kojoj se tada trgovalo na burzi. Cijena od 861,20 kuna, koja je tada ponuđena ESOP-u, ponderirana je prosječna cijena trgovanja unatrag tri mjeseca, pa je time i realna u tom trenutku te je, sa svim odredbama o zaštiti radnika i njihovih prava, na što smo se obvezali, članovima ESOP-a bila prihvatljiva. Ista cijena vrijedi za sve dioničare koji su se eventualno javili u procesu javne ponude.

6. ZAKLJUČAK

Da bi poduzeće osiguralno opstanak na tržištu mora se neprestano prilagođavati raznim promjenama, a taj proces prilagođavanja promjenama na tržištu treba biti kontroliran i usmjeren. Poslovanje u takvim uvjetima sve više naglašava značenje upravljanja, a upravljanje poslovanjem nije moguće bez odgovarajuće informacijske podloge. Znatan dio takvih informacija nastaje u računovodstvu i zapisan je u financijskim izvješćima (bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o promjenama glavnice, izvješće o novčanom toku, bilješke uz financijska izvješća). Financijski izvještaji su finalni proizvod računovodstva, a namjenjeni su unutarnjim i vanjskim korisnicima koji koriste financijske izvještaje kako bi zadovoljili različite potrebe za informacijama.

Analiza financijskih izvještaja je proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije. Zadatak analize financijskih izvještaja je da prepozna prednosti, ali i slabosti poduzeća, kako bi se moglo djelovati u skladu s njima.

Kraš d.d. kao jedan od najvećih poduzeća predstavlja ključnu ulogu u cjelokupnoj industriji, a posebno u konditorskoj industriji u Hrvatskoj jedna je od pokretača sektora hrane i pića, koji je jedan od najvažnijih pokretača cjelokupne ekonomije.

Također, prepoznatljivim brendovima i kontinuiranim ulaganjem u poboljšanje procesa poslovanja, grupa Kraš pomeće se u jednog od važnijih predstavnika Hrvatske u inozemstvu.

Poslovanje poduzeća Kraš d.d. razmatrano je na temelju financijskih izvještaja i pojedinačnih financijskih pokazatelja koji obuhvaćaju pokazatelje: likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja.

U postupku analize promatranog poduzeća obuhvaćeno je razdoblje od 2016. do 2018. godine, a gotovo svi navedeni pokazatelji upućuju na dobro poslovanje poduzeća Kraš d.d.

Na temelju provedene analize uočeno je kako struktura bilance samog poduzeća nije bilježila značajnije promjene. Struktura aktive bilance u najvećoj mjeri zasniva se dugotrajnoj imovini koja čini u cijelom promatranom razdoblju više od 50% ukupne

aktive. Najveći značaj dugotrajne imovine pripada nekretninama, postrojenjima i opremi samog poduzeća. Kratkotrajna imovina čini preostali udio ukupne aktive s oko 47,27%, a najznačajnije stavke predstavljaju potraživanja od kupaca i zalihe što je razumljivo s obzirom na proizvodnu djelatnost poduzeća. Zalihe, kao najnelikvidniji oblik imovine, bilježe izvrstan stupanj iskorištenja, kao i potraživanja, što upućuje da poduzeće nema problema s naplatom istih, a prosječno vrijeme naplate iznosi 104 dana.

Analizom strukturne pasive bilance, zaključuje se kako najveći udio u strukturi same pasive pripada vlastitom kapitalu s više od 50% tokom cijelog promatranog razdoblja, što upućuje na spoznaju da se poduzeće u većinskoj mjeri financira vlastitim kapitalom. Samim time ne postoji rizik od prekomjernog zaduživanja ili rizik vraćanja dugova, što je dobar indikator zainteresiranim investitorima jer je rizik ulaganja samim time malen. Analizom likvidnosti utvrđeno je kako poduzeće u promatranom razdoblju nema poteškoća u podmirivanju dospjelih kratkoročnih obveza te je likvidnost zadovoljavajuća i postoji tendencija njezina povećanja u budućnosti. Također, povećava se udio vlastitog financiranja i smanjuje se zaduženost. Zbog toga dolazi i do povećanja pokrivača troškova kamata.

Na temelju izračunatog koeficijenta obrta ukupne imovine može se zaključiti da poduzeće Kraš d.d. ima veliku mogućnost povećati ukupni prihod na temelju ukupnih resursa koje posjeduje u ukupnoj imovini. Na temelju promatranog razdoblja 2018. godine vidljivo je kako je pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja promatranog godinu veći od jedan što bi značilo da je Kraš d.d. ostvario bruto dobit, odnosno da je poduzeće ostvarilo više prihoda od rashoda, što je iznimno zadovoljavajući pokazatelj. Na temelju izračunatih pokazatelja profitabilnosti vidljivo je da vrijednosti nisu niske upravo iz razloga jer je društvo u promatranom razdoblju od tri godina redovno ostvarivalo neto dobit.

Na kraju, potrebno je naglasiti, kako Kraš d.d. danas zapošljava više od 1500 ljudi, te kako o njima brine na najbolji mogući način. U jeku nedavne pandemije korona virusa, a koja uzgred rečeno i dan danas traje, Kraš d.d. nije otpuštao djelatnike, već je navedenu krizu iskoristio za daljnje restrukturiranje poslovanje, smanjenje troškova i reorganizaciju proizvodnje u pojedinim segmentima (sukladno uputama novih većinskih vlasnika), te na taj način postavlja temelje za bolju i učinkovitiju budućnost, koja sudeći po povijesnim poslovnim godinama može biti još svjetlija.

7. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: **JOSIPA VIDIĆ KASALO**

Matični broj studenta: **0082039413**

Naslov rada: **ANALIZE POSLOVANJA I FINANCIJSKOG STANJA KRAŠ D.D. .
ZAGREB, ZA 2018. GODINU**

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

8. LITERATURA

KNJIGE

1. Žager, L., Žager, K., Analiza financijskih izvještaja, 1999.
2. Brekalo, F. (2004) Revizija financijskih izvještaja. Zagreb: Faber&Zgombić Plus
3. Klaić B. (1978). Rječnik stranih riječi, Nakladni Zavod matice Hrvatske, Zagreb
4. Orsag, S., Investicijska analiza (2015.), Zagreb: Avantis.
5. Tintor, J. (2009.): Poslovna analiza, Masmedia, Zagreb
6. Žager, L. (2007) Financijski pokazatelji kao mjerila sigurnosti i uspješnosti poslovanja. Računovodstvo i financije, 4
7. i Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.) Analiza financijskih izvještaja, drugo izdanje
8. Žager, L. (2013) Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja. Računovodstvo i financije, 59 (2)
9. Žager, L., Ježovita, A. (2017) Utjecaj strukture imovine poduzeća na ocjenu likvidnosti. Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, br. 23
10. Bolfek, B., Stanić, M., stručni članak, Struktura bilance kao pokazatelj lošeg poslovanja, 2011.

INTERNET

1. Kraš (2019). dostupno na: www.kras.hr/filestore/Kras-godisnje-izvjesce-za-2018.godinu.pdf, (10.11.2020.)
2. www.zse.hr
3. www.baltazar.bak.hr ›2019-2020 ›Poslovna analiza (Kristina Mićin)› nastava› predavanja

POPIS SLIKA I TABLICA

Slika 1. Temeljni financijski izvještaji

Slika 2. Skraćeni prikaz računa dobiti i gubitka

Slika 3. Osnovni podaci o dionici KRAS-R-A

Slika 4. Najveći dioničari poduzeća Kraš d.d.

Slika 5. Kretanje cijena dionica u zadnjih 100 dana

Tablica 1. Prikaz skraćene bilance

Tablica 2. Horizontalna analiza skraćene bilance poduzeća Kraš d.d.

Tablica 3. Vertikalna analiza skraćene bilance poduzeća Kraš d.d.

Tablica 4. Horizontalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d.

Tablica 5. Vertikalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d.

Tablica 6. Financijski pokazatelji likvidnosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

Tablica 7. Financijski pokazatelji zaduženosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

Tablica 8. Financijski pokazatelji aktivnosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

Tablica 9. Financijski pokazatelji ekonomičnosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

Tablica 10. Financijski pokazatelji profitabilnosti poduzeća Kraš d.d. 2016.-2018. godine

Tablica 11. Financijski pokazatelji investiranja poduzeća Kraš d.d. u tri godine poslovanja

9. ŽIVOTOPIS

Nationality: Croatian

 (+385) 0914507009

Date of birth: 22/03/1989

Gender: Female

 Email address: josipa89@hotmail.com

 Address : ILOČKA ULICA 4, 10360 SESVETE (Croatia)

EDUCATION AND TRAINING

SSS

OPĆA GIMNAZIJA SESVETE [2003 – 2007]

Address: BISTRičKA ULICA 7, 10360 SESVETE (Croatia)

LANGUAGE SKILLS

Mother tongue(s):

Croatian

English

LISTENING: A2 READING: B1 WRITING: A2

SPOKEN PRODUCTION: A2 SPOKEN INTERACTION: A2

DIGITAL SKILLS

Internet / Društvene mreže / Rad na računalu / Vješto baratanje Microsoft Office alatima (Word Excel PowerPoint) / Komunikacijski programi (Skype Zoom TeamViewer)

WORK EXPERIENCE

Direktorica odjela nabave i robno-materijalog knjigovodstva

GASTRO LP D.O.O., RESTORAN & CATERING GASTRO GLOBUS [22/08/2008 – Current]

City: ZAGREB

Country: Croatia

- Poslove robno-materijalog knjigovodstva i nabave. Robno materijalno knjigovodstvo podrazumjeva obračun nabave robe (kalkulacija), prodaje robe (fakturiranje), kao i praćenje stanja zaliha. Istovremeno vrši knjiženje u odgovarajuće knjige, formiranje skladišnih liste, ažuriranje skladišne kartice za svaki artikal, i automatsko knjiženje u glavnu knjigu financijskog knjigovodstva.
- Poslove kontrole fiskalnih kasa i izdavanje računa sukladno sa zakonom o fiskalizaciji i zakonom o PDV-u
- unos, knjiženje i odlaganje UR-a i IR-a, kunskih i deviznih bankovnih izvoda
- Vođenje salda-konti kupaca i dobavljača, usklađivanje otvorenih stavaka s kupcima/dobavljačima, Izrada kompenzacija
- Vođenje i obračun blagajne, usklada sa karticama po prometu u maloprodaji
- Priprema, obračun i predaja svih poreznih obrazaca i ostalih Zakonom propisanih izvješća (PDV-a, poreznih prijave, izrada statistika itd)
- Kontrola glavne knjige te usklade sa pomoćnim knjigama
- Pomoć u pripremi bilance, računa dobiti i gubitka te poreznih izvješća, izradi završnog računa, godišnjih izvješća i izvješća za javnu objavu
- Evidencija radnog vremena i obračun plaće; izrada JOPPD obrasca
- vođenje evidencije potpisanih ugovora s naručiteljima (mladenci, razne agencije, trgovačka društva...)
- Izvještavanje o financijskom statusu; (ponuda, potražnja, naplata, obaveze i ostalo)
- Drugi administrativno-knjigovodstveni poslovi (pisanje dopisa, preuzimanje poziva i dogovaranje sastanaka) i svi drugi povezani poslovi po nalogu direktora

PROJECTS

DANI VJENČANJA

[2012 – 2016]

WEDDING WEEKEND GARDEN MALL

[2013 – 2016]